

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

IV год. од изласка
XXXII год. непрекидног излажења

Нови Сад, март 1983
Број 3

САДРЖАЈ

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Ивица Крамарић	Правни проблеми у вези с утврђивањем квалификације и кривње за кривично дјело утрожавања јавног промета услед омамљености
Драган Бунџић	Организација удруженог рада као субјект привредног преступа
Војислав Кнежевић	Смисао одредбе члана 398. ЗКП
Dr Vass Adam	Закон о ванпарничном поступку СР Србије (De lege lata) — Закон о ванпарничном поступку САП Војводине (De lege ferenda)

ПРАВНА ПРАКСА

Мирослав Здјелар	Грађанско право

САОПШТЕЊА

Из седнице Управног одбора

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

LV год. од изласка
XXXII год. непрекидног излажења

Нови Сад, март 1983
Број 3

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Ивица Крамарић

ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ У ВЕЗИ С УТВРЂИВАЊЕМ КВАЛИФИКАЦИЈЕ И КРИВЊЕ ЗА КРИВИЧНО ДЈЕЛО УГРОЖАВАЊА ЈАВНОГ ПРОМЕТА УСЛИЈЕД ОМАМЉЕНОСТИ

1. Постављање проблема

У новом кривичном законодавству наших социјалистичких република и покрајина (осим СР Словеније) унесено је посебно кривично дјело под називом: *Угрожавање сигурности јавног промета услед омамљености*.¹

Ово је кривично дјело у практичној примјени изазвало различите дилеме, колебања и тумачења судске праксе, с поготово тумачење појма: очигледно неспособан за сигурну вођњу, а што је *in ultima linea* „отворило и нови проблем у вези с разграничењем умишљаја и нехата код овог кривичног дјела”.²

Како се у судској пракси јавило низ дилема и колебања у вези с примјеном кривичног дјела из члана 164. КЗХ и сродних кривичних дјела из кривичних закона наших социјалистичких република и покрајина (убудуће ће се из практичних и рационалних разлога употребљавати само: чл. 164. КЗХ), да би се

¹ Види: чл. 164. КЗ Х; чл. 182. КЗ БиХ; чл. 168. КЗ ЦГ; чл. 240. КЗ М; чл. 196. КЗ Ср; чл. 161. КЗ В.

² Игњатовић, Ч.: Угрожавање јавног саобраћаја услед омамљености — „Правни живот”, бр. 5/80, стр. 55.

могло реално освијетлити све проблеме у вези с проблематиком кривње претходно је нужно разјаснити проблеме у вези с проблематиком квалификације тог дјела, а што више није спорно кад се ради о кривичном дјелу угрожавања јавног промета из чл. 163. КЗХ и сродним дјелима из кривичних закона република и покрајина.³

Надовезујући на изнесено, у даљњим излагањима ће се расправити слиједећа правна питања:

— Мотиви увођења инкриминације угрожавања јавног промета услијед омамљености;

— Однос између кривичних дјела угрожавања јавног промета и кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености;

— Што се разумијева под очигледном неспособношћу за сигурну вожњу;

— Елементи бића кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености и ставови теорије у погледу квалификације тог дјела;

— Основне претпоставке за утврђивање облика кривње кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености;

— Ставови југословенске јудикатуре у вези с тим дјелом.

2. Мотиви увођења инкриминације кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености

Прије него се пређе на приказ стања у нашем праву, успут напомињемо, да се аналогно кривично дјело налази у чл. 145. ст. 3. КЗ НР Пољске.⁴ Интересантна је чињеница да се у нашој земљи zaloжио за увођење таквог кривичног дјела још прије четрнаест година проф. др Звонимир Шепаровић у својој докторској дисертацији тисканој у Сиску, у којој на једном мјесту експлиците каже слиједеће:

„У том случају инкриминацију би требало поставити ипак доста сужено. Прије свега, у кругу субјеката не би смјели бити сви учесници у саобраћају, па нити сви возачи (иако све те категорије могу под утјецајем алкохола, бити изразито опасне у саобраћају) већ само возачи моторних возила.” И даље: „Стање пијанства требало би одредити тако да је оно било од утјецаја на способност сигурног управљања возилом”.⁵

³ Види: чл. 181. КЗ БиХ; чл. 185. КЗ ЦГ; чл. 165. КЗ К; чл. 239. КЗ М; чл. 251. КЗ СЛ; чл. 195. КЗ Ср; чл. 159. КЗ В.

⁴ Члан 145. ст. 3. пољског КЗ гласи: Ако је учинитељ у опојном стању управљајући моторним возилом учинио кривично дјело описано у ст. 1. или 2. ... — Види текст пријевода пољског КЗ — Сисак, 1978, стр. 41. Преводац и издавач: мр Ивица Крамарић.

⁵ Шепаровић З.: Сигурност и одговорност у саобраћају — Сисак, 1969, стр. 208.

Кад се расправља о мотивима увођења прије наведеног кривичног дјела, природно је, да се посегне у образложења нацрта кривичних закона наших социјалистичких република и покрајина. Ево четири од укупно седам таквих битних образложења:

КЗ БиХ:

„Члан 180. садржи ново кривично дјело. У пракси су чести случајеви подузимања вожње моторним возилом под дјеловањем алкохола што је свакако врло опасно, а према садашњем рјешењу таква су се дјела квалифицирала по чл. 271. ст. 1. КЗ. Међутим, стало се на становиште да то није адекватно покривено с обзиром на значење и опасност вожње у таквом стању те с обзиром на чињеницу да је алкохол у нас иначе врло значајан криминогени фактор. Предложеним рјешењем очигледно се једним дијелом покрива криминална зона која је остала изван кривичног дјела — угрожавање јавног саобраћаја” (стр. 25. Образложења Нацрта КЗ БиХ, Сарајево, 1977).

КЗ Х:

„Будући да је досадашњи члан 271. КЗ обухваћао и оне учеснике у промету који су под утјецајем алкохола проузроковали угрожавање јавног промета без наступања посљедице било у тјелесном интегритету неке особе било у имовини, промјеном бића тог кривичног дјела како је образложено код претходног члана изостала би кривичноправна одговорност судионика у промету који су под утјецајем алкохола извршили само угрожавање без такве посљедице. Због тога је предложено ново кривично дјело које у суштини представља досадашњу инкриминацију из чл. 271. КЗ” (стр. 55. Образложења Приједлога КЗХ, Загреб, 1977).

КЗ Ср:

„Ова инкриминација одговара у потпуности кривичном делу из чл. 271. ст. 1. КЗ и усмерена је против возача који услед употребе алкохола или других омамљујућих средстава очигледно нису способни за безбедну вожњу. С обзиром на учесталост појаве у јавном саобраћају на путевима да моторним возилима управљају напити и њима слични возачи, не би било оправдано изостављање кривичног прогона и таквих возача, уколико таквом вожњом не проузрокују и неку конкретну материјалну посљедицу” (стр. 197. Образложења Предлога КЗ Ср, Београд, 1977).

КЗ САП В:

„Управљање моторним возилом у оваквом стању представља кршење саобраћајних прописа. Ако возач у таквом стању

изазове саобраћајну незгоду у којој друго лице претрпи лаку телесну повреду или имовинску штету преко 10.000 динара, одговараће за дело угрожавања саобраћаја из чл. 178. Нацрта. Значи, да ће за ово кривично дело одговорати само кад у оваквом стању изазове конкретну опасност, тј. када је једина последица угрожавања живота, тела и имовине већег обима, значи и онда када није наступила саобраћајна незгода која за последицу има штету испод 10.000 динара, ако је угрожен нечији живот” (стр. 28. Образложења Нацрта КЗ САП Војводине, Нови Сад, 1977).⁶

Из свих ових образложења слиједи основни

з а к љ у ч а к:

Кривично дјело угрожавања јавног промета услијед омањености уведено је из разлога, што би само примјеном чл. 163. КЗХ и сродних чланова из кривичних закона других република и покрајина изостала кривичноправна одговорност судионика у промету који су под утјецајем алкохола извршили *само конкретно* угрожавање јавног промета *без наступања последица* у виду лаке тјелесне повреде или материјалне штете која прелази 10.000 динара. Тако стоји та ствар према наведеним образложењима. Међутим, у једном од даљњих поглавља видјет ћемо да се том инкриминацијом могу и требају покрити и случајеви у којима је дошло до последица у виду повреде тјелесног интегритета неке особе и од имовинске штете која прелази 10.000 динара.

Или другим ријечима: Чланом 164. КЗХ у односу на чл. 271. прије важећег КЗ „извршена је декриминализација, тако што су сва конкретна довођења у опасност живота људи и имовине већег опсега угрожавањем јавног саобраћаја код којих није дошло до наступања лаке тјелесне повреде или имовинске штете у означеном износу, испала из криминалне зоне. Међутим, када се ради о алкохолизираним и уопште омањеним возачима, онда законодавац није хтио да се бенефиција у смислу постављања услова наступања лаке тјелесне повреде или имовинске штете у одређеном износу, протегне и на ове возаче. Због тога је из круга учинилаца кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја извукао ову категорију извршилаца и ставио их у посебну инкриминацију”.⁷

⁶ Цитирани прописи према подацима из чланка Биондић-Филеџ, В.: Судјеловање у промету под утјецајем алкохола или опојних средстава — „Наша законитост”, бр. 5/79, стр. 52—53.

⁷ Игњатовић, Ч.: Ibid., стр. 52.

3. Однос између кривичног дјела угрожавања јавног промета
услијед омамљености и кривичног дјела угрожавања
јавног промета

Као што је напријед наведено у КЗХ се појављују два основна кривична дјела угрожавања јавног промета од којих се чл. 164. појављује као *lex specialis* у односу према чл. 163. КЗХ.⁸

У циљу видљивијег повлачења разлика и сличности оба кривична дјела, најприје се дају законски текстови.

Угрожавање јавног промета

Чл. 163. КЗ Х:

(1) Судионик у промету на путевима који се не придржава прометних прописа и тиме тако угрози јавни промет да доведе у опасност живот или тијело људи или имовине већег опсега, па услијед тога код другог наступи лака тјелесна повреда или имовинска штета преко десет тисућа динара, казнит ће се затвором до три године.

(2) Тко угрожавањем жељезничког, бродског, трамвајског, тролејбусног, аутобусног промета или промета жичаром изазове опасност за живот или тијело или за имовину већег опсега, казнит ће се затвором од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако су дјела из става 1. и 2. овога члана учињена из нехата, казнит ће се учинилац затвором од једне године.

Угрожавање јавног промета услијед омамљености

Чл. 164. КЗ Х:

(1) Тко управља моторним возилом под утјецајем алкохола или омамљујућих средстава, и ако је услијед тога очигледно неспособан за сигурну вожњу, и тиме тако угрози јавни промет на путевима да доведе у опасност живот или тијело људи или имовину већег опсега, казнит ће се затвором од три године.

(2) Тко дјело из става 1. овога члана учини из нехата, казнит ће се затвором од једне године.⁹

⁸ Излагања о разликама и сличностима значајно се подударају с таквим излагањима у чланку Муџић, С.: Угрожавање јавног саобраћаја услед омамљености — „Правни живот”, бр. 2/79, стр. 25—27.

⁹ Ови текстови дати су према издању Кривичног закона СР Хрватске — „Народне новине”, Загреб, 1977, стр. 92—93.

Анализирајући садржај текстова у напријед наведених чланова, уочавају се слиједеће разлике:

Већ у самим називима постоји разлика у томе што је законодавац у чл. 163. КЗХ предвидио опћи тип угрожавања јавног промета, а у чл. 164. специјални тип угрожавања јавног промета услјед омамљености.

— За разлику од чл. 163. КЗХ у којем се прописује угрожавање јавног промета (ст. 1), те жељезничког, бродског, итд. промета (ст. 2) — дотле се у чл. 164. КЗХ прописује само угрожавање јавног промета на путовима. Успут овдје напомињемо да законодавац СР Хрватске граматички погрешно наводи термин „путевима“ умјесто граматички исправног термина „путовима“. Осим тога, у циљу уједначавања терминологије за исте садржаје у нашем законодавномправном саставу у напред цитираним члановима требао би се појавити термин „цестама“ а не „путевима“, јер исти законодавац умјесто ријечи „пут“ у Закону о сигурности промета на цестама¹⁰ нигдје не употребљава ријеч „пут“ већ термин „цеста“. Том терминологијом досљедно се служи и савезни законодавац.¹¹

— Извршилац дјела из чл. 163. КЗХ може бити било који судионик у промету (возач, пјешак, бициклиста итд.), а код кривичног дјела из чл. 164. КЗХ извршилац може бити само возач моторног возила.

— Кривично дјело из чл. 163. КЗХ чини се непридржавањем прометних прописа, а дјело из чл. 164. КЗХ — управљањем моторним возилом под утјецајем алкохола или омамљујућих средстава и услјед чега је возач очигледно неспособан за вожњу, тј. вожња у опојном стању мора бити у узрочној вези с наступањем посљедице у виду конкретне опасности за живот или тијело људи или имовину већег опсега.

— У погледу посљедица — код кривичног дјела из чл. 164. КЗХ прописано је да је јавни промет тако угрожен да је доведен у опасност живот или тијело људи или имовина већег опсега, па услјед тога код другог наступи лака тјелесна повреда или имовинска штета преко десет тисућа динара, док је код кривичног дјела из чл. 164. КЗХ довољно да наступи посљедица у виду наступања конкретне опасности за живот или тијело људи или имовине већег опсега.

У погледу најважнијих *сличности* ових кривичних дјела — компарацијом напријед цитираних прописа се види:

— за оба кривична дјела је прописана иста врста и висина казне — осим у КЗ Војводине.

— За оба кривична дјела предвиђени су квалифицирани случајеви у чл. 168. КЗХ.

¹⁰ Види у Збирци републичких прописа о сигурности промета на цестама — „Народне новине“, Загреб, 1977.

¹¹ Види дефиниције појмова употребљених у Закону о основама сигурности промета на цестама — Издање тог закона с коментаром — „Народне новине“, Загреб, 1975, стр. 27/33.

4. Што се разумијева под очигледном неспособношћу за сигурну возњу и њено утврђивање

Највеће проблеме у практичној примјени кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености изазива у законском опису формулације — *очигледне неспособности за сигурну возњу* — коју један аутор квалифицира као „ова неспретна формулација”.¹² Проблеми у судској пракси прелазе из различитог тумачења тог појма. Тако према једном мишљењу, одговор на питање, што је очигледна неспособност за сигурну возњу, увијек представља фактично питање, те се мора у сваком конкретном случају утврђивати, и мора бити изазвана дјеловањем алкохола или других омамљујућих средстава.¹³ Према стајалиштима неких судова, овај појам се поистовјећује с очигледном алкохолизираношћу, у вези с чим се настоји утврдити понашање возача у тренутку и након несреће тј. утврђује се да ли је возач показивао вањске манифестације алкохолизираности.¹⁴ Према трећем мишљењу, овај се појам поистовјећује с већим степеном алкохолизираности, па се у одлукама судова могу наћи критерији који поближе одређују ту неспособност с једним промилом алкохола у крви односно с још већом концентрацијом алкохола у крви.¹⁵

За правилно рјешење овог питања мора се поћи од законом утврђених критерија. Наиме, у члану 151. Закона о основама сигурности промета на цестама¹⁶ дословце се каже: „Возач који је толико уморан или болестан или је у таквом психичком стању да је неспособан за сигурно управљање (спационирано: И. К.) возилом, као и возач под утјецајем дрога или психоактивних лијекова, не смије управљати возилом у промету на цести.”

Према томе, *praesumptio iuris* је да возач који је под утјецајем алкохола — дроге или психоактивних лијекова није способан за сигурно управљање моторним возилом. Повреда овог прописа изазива прекршајну одговорност. Кад су описана стања плус алкохолизираност у узрочној вези с посљедицом у виду угрожавања јавног промета тако, да се изазове конкретна опасност за живот или тијело људи или имовину већег опсега, тада се ради о кривичном дјелу угрожавања јавног промета услијед омамљености.

Кад се пак ради о алкохолизираности возача, одредбе Закона о основама сигурности промета на цестама су такођер јасне:

„Возач не смије управљати возилом у промету на путу нити почети управљати возилом ако је под утјецајем алкохола.

¹² Биондић-Филеп, В.: Ibid., стр. 55.

¹³ Мушић, С.: Ibid., стр. 31.

¹⁴ Игњатовић, Ч.: Ibid., стр. 53.

¹⁵ Игњатовић, Ч.: Ibid., стр. 53.

¹⁶ „Службени лист СФРЈ”, бр. 63, од 7. XI 1980. године.

Сматрат ће се да је под утјецајем алкохола она особа за коју се анализом крви или урина или којом другом знанственом методом мјерена количина алкохола у организму утврди да јој садржај алкохола у крви износи више од 0,5‰, или код које се, без обзира на садржај алкохола у крви, стручним прегледом утврди да показује знаке алкохолне поремећености.

Не смије узимати алкохолна пића нити отпочети управљање возилом ако у организму има алкохола или ако показује знаке алкохолне поремећености.

1) Возач моторног возила Ц или Д категорије — док управља возилом те категорије;

2) возач возила којим се врши јавни пријевоз — док тим возилом врши јавни пријевоз;

3) возач возила коме је управљање возилом основно занимање — док управља возилом вршећи послове свог занимања”.¹⁷

Из ових одредаба Закона произлази логичан закључак, да су особе у алкохолизираном стању апсолутно неспособне за вожњу, јер је за њих прописана апсолутна забрана судјеловања у промету. Закон полази од знанствено утврђене спознаје да нити један возач не може бити сигуран у то да ли ће или неће његов организам реагирати на употребу алкохола, будући су ефекти толеранције овисни о низу фактора, као што је степен умора, тежина возача, да ли је претходно јео или је конзумирао алкохол на празан желудац.

Из до сада изложеног слиједи

з а к љ у ч а к:

Апсолутну забрану за управљање моторним возилом у смислу одредаба Закона о основама сигурности промета на цестама мора се изједначити с очигледном неспособношћу за сигурну вожњу у смислу чл. 164. КЗХ.

У погледу утврђивања алкохолизираности југославенска пракса кроз протекло раздобље од тренутка ступања на снагу новог кривичног законодавства заузела је ова стајалишта.

За постојање кривичног дјела угрожавања јавног промета услјед омамљености „није довољно само да неко управља моторним возилом под дејством алкохола или других омамљујућих средстава, већ је потребно да је услед тога очигледно неспособан за безбедну вожњу”.¹⁸

Иначе, за постојање очигледне неспособности за сигурну вожњу морају се у образложењу пресуде навести разлози, због чега се сматра доказаним постојање тог битног елемента, те пропуштење да се утврди тај битни елемент кривичног дјела —

¹⁷ Чл. 157. Закона о основама сигурности промета на цестама, објављен у „Службеном листу” цитираном у претходној биљешци.

¹⁸ Став Окружног суда у Светозареву, Кж. 100/78 од 14. II 1978. — Види Билен судске праксе Врховног суда Србије, бр. 3/78.

очигледне неспособности за сигурну вожњу — има за посљедицу непотпуно утврђено чињенично стање.¹⁹

У вези пак с утврђивањем очигледне неспособности за сигурну вожњу није увијек потребно прибављати налаз вјештака, већ то вјештачење може изостати обзиром на стање осталих постојећих доказа.²⁰

Овако изражена стајалишта судске праксе у правилу би била у складу са знанственим спознајама о утврђивању алкохолизираности возача моторних возила тј. кемијским путем и клиничким прегледом.²¹ Кемијски пут се своди на лабораторијско одређивање количине алкохола у крви, урину или издахнутом зраку, а клинички преглед на живчане сметње које се сматрају карактеристичним за алкохолизираност.

Негативно дјеловање алкохола на човјечји организам као и изазвана реакција давно су познате. Алкохол дјелује на организам као већина наркотика: у првој фази узбуђује, а затим парализира централни живчани сусав.

При концентрацији од 0,5 до 1,5 про миле говоримо најчешће о припитом стању. Особе у таквом стању су осјетљивије, подузетније, безобзирније, необузданије и агресивније. Од 1,5 до 2,5 про миле говоримо о пијаном стању. Тада су наведени симптоми много јаче изражени. Јавља се дрскост, непромишљеност и суровост. Осим тога у таквом стању долази до смањења пажње и схваћања. Кад се ради о возачима моторних возила, према неким испитивањима је утврђено, да већ код концентрације од 0,2 про миле сса 20 посто, а код концентрације од 0,5 про миле сса 50 посто испитаника није било више сигурно у управљању моторним возилом. Такође је знанствено доказано да је утјецај алкохола код уморног човјека појачан, па особа која у крви има 0,5 про миле алкохола, због умора се понаша као да има 0,8 про миле. Тај појачани утјецај алкохола је исто појачан код болесних особа и то поготово које су под утјецајем медикамената.

5. Елементи бића кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености и ставови теорије у погледу квалификације тог кривичног дјела

Након ступања на снагу новог кривичног законодавства у практичној примјени чл. 164. КЗХ се наметнуло питање, како и у којим случајевима треба доћи у обзир примјена те инкриминације. Кроз протекло раздобље искристализирала су се три основна стајалишта.

¹⁹ Став Врховног суда Србије, бр. Кж I 1228/78 од 15. III 1979. — Бијелен судске праксе Врховног суда Србије, бр. 8—9/79.

²⁰ Из одлуке цитиране у бијешци бр. 18.

²¹ Детаљнија разматрања о том питању види у књизи Шепаровић, З.: Ibid., стр. 198—200.

Према једним схваћањима — особа која управља моторним возилом под утјецајем алкохола одговара за кривично дјело из чл. 164. КЗХ само у случају кад је дошло до конкретне опасности за живот или тијело људи или имовине већег опсега, а ако је наступила као посљедица алкохолизираности лака тјелесна повреда неке особе или имовинска штета преко 10.000 динара, да се дјело има квалификовати као кривично дјело угрожавања јавног промета почињено с умишљајем из чл. 163. ст. 1. КЗХ.

Друга схваћања полазе од тога, да се сва кривична дјела како она код којих је дошло до наступања само конкретне опасности тако и она код којих је наступила лака тјелесна повреда неке особе или материјална штета преко 10.000 динара почињена под утјецајем алкохола, морају квалификовати као кривично дјело из чл. 164. КЗХ.

Према трећим стајалиштима полази се од критерија ступња алкохолизираности окривљеника да ли ће се кривично дјело квалификовати према чл. 163. ст. 1. или чл. 164. ст. 1. КЗХ. Као граница према заступницима тих схваћања требало би се узети, да возачи код којих се у крви нађе до 1,5 pro milla алкохола требају одговарати за кривично дјело из чл. 163. ст. 1. КЗХ, а сви који имају преко 1,5 pro milla алкохола за кривично дјело из чл. 164. ст. 1. КЗХ, будући полазе од претпоставке да је возач код такве концентрације алкохола очигледно неспособан за сигурну вожњу.

Од свих овдје приказаних стајалишта, по нашем мишљењу је најприхватљивије друго и то из разлога које ћемо поближе изнијети.

Прво, без обзира на чињеницу што постоји разлика у опису посљедице између чл. 163. ст. 1. и чл. 164. ст. 1. КЗХ, тј. код првог у виду наступања лаке тјелесне повреде и имовинске штете преко 10.000 динара, а код другог у виду наступања само конкретне опасности, мишљења смо, да се у првом случају ради о казуистичном рјешењу у КЗХ и осталим кривичним законима република и покрајина, тј. тим рјешењем се санкционирала дугогодишња судска пракса код примјене чл. 271. ст. 1. прије важећег КЗ. У суштини пак код крив. дјела из чл. 163. и чл. 164. ст. 1. КЗХ ради се о угрожавању промета у виду наступања конкретне опасности по живот или тијело неке особе. Због тога су безживотна и исконструирана она стајалишта која негирају примјену чл. 164. КЗХ у случају вожње под утјецајем алкохола односно у случају очигледне неспособности за сигурну вожњу кад дође до наступања лаке тјелесне повреде или имовинске штете преко 10.000 динара. У прилог ове тезе говори и разлика у називима оба кривична дјела, те законодавно рјешење, према којем је законодавац предвидио квалификоване случајеве кривичног дјела из члана 164. КЗХ, тј. кад возач очигледно неспособан за вожњу проузрочи прометну несрећу у којој је дошло до посљедица у виду тешке тјелесне повреде, смрти једне или више особа односно имовинске штете великих размјера. Кад се

законодавац одлучио за овакво рјешење онда би било апсолутно нелогично да је мислио на искључење примјене чл. 164. КЗХ у случају кад је дошло у прометној несрећи до лаке тјелесне повреде или имовинске штете преко 10.000 динара. У вези с наведеним неосновано је изнесено мишљење у нашој правној периодици, „да позивање члана 168. на члан 164. КЗХ је нека забуна, можда штампарска грешка или је то нешто друго што без аутентичног тумачења уз сва настојања не можемо објаснити”.²²

Сасвим је логично, да се не ради о никаквој забуну нити тискарској погрешци законодавца већ да се ради о конзистентном законодавно-правном рјешењу. Друга је ствар, што такво рјешење није нашло адекватног одраза у Образложењу Нацрта и Приједлога КЗХ, нити у таквим образложењима уз припремане кривичне законе наших социјалистичких република и покрајина, тј. прије се ради о забуну односно нехотичном пропушту у том Образложењу, него о забуну у законском тексту.

Како је у трећем поглављу овог рада било расправљено питање разлика и сличности између кривичних дјела из чл. 163. и 164. КЗХ гдје су *de facto* повучене компарације у елементима бића једног и другог кривичног дјела, па надовезујући на та излагања у наведеном поглављу, из свега изложеног можемо извући слиједећи

з а к љ у ч а к:

Сва понашања судионика у јавном промету која доведу до конкретне опасности живота и тијела људи или имовине већег опсега, а учињена су од стране алкохолизираних возача или возача под утјецајем других омамљујућих средстава, услијед чега су очигледно неспособни за сигурну вожњу, без обзира да ли је или није дошло до лаке тјелесне повреде или имовинске штете већег опсега, имају се квалифицирати као кривична дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености, јер би искључивање примјене такве квалификације представљало неживотно и исконструирано рјешење у судској пракси.

6. Ставови јудикатуре у вези с проблематиком квалификација код кривичних дјела из чл. 164. КЗХ

У евидентираној судској пракси ријетко се наилази на примјере да се у пресуди образлаже, а што би свакако требало чинити, због чега се суд определијелио за правну ознаку дјела из чл. 164. КЗХ, а не за ознаку дјела из чл. 163. КЗХ односно обратно овисно о квалификацији у оптужном акту одређеног понашања (управљање возилом) у јавном промету. Судови се обично служе формулом:

„На темељу тако проведених доказа, утврђено је да је Х У поступао на утужени начин, па како се у његовим радњама стје-

²² Види чланак Биондић-Филеп, В.: Ibid., стр. 54.

чу битна обиљежја кривичног дјела из чл. 164. ст. 1. КЗХ, то га је суд за ово дјело и прогласио кривим”.

Видан је пажње напор у једној пресуди у којој се указује на разграничење кривичних дјела и то између чл. 163. и 164. КЗХ, занемарујући при томе сада чињеницу да стајалиште другостепеног суда није у складу с експлицитном одредбом из чл. 151. Закона о основама сигурности промета на цестама. У овоме примјеру битно је то, да је суд нашао за сходно да образложи због чега се опредјељује за одређену правну квалификацију.

Ево тог примјера:

„Концентрација алкохола у крви од најмање 1,50 promilla према опће усвојеном схватању медицинске науке и судској пракси доводи до тешког опијања и указује на постојање очигледне неспособности за сигурну вожњу. Према томе, када је изреком побијане пресуде утврђено, да је предметне згоде окривљени „подузео вожњу у алкохолизираном стању са 1,01 promilla апсолутног алкохола у крви и 1,54 promilla у мокраћи”, тада дјело окривљеног по правилној примјени закона представља кривично дјело угрожавања јавног промета из чл. 163. ст. 1. КЗХ, а не кривично дјело угрожавања јавног промета услијед омамљености из чл. 164. ст. 1. КЗХ, како је то, слиједећи погрешну правну ознаку, из оптужног приједлога, у побијаној пресуди учинио првостепени суд.”²³

Претходно наведено питање утолико је важно што смо пратећи праксу првостепених судова на подручју Окружног суда у Сиску примјетили, да у извјесном броју кривичних предмета у којима судови не прихватају квалификацију кривичног дјела из оптужног акта, не образлажу због чега су се определили за другу правну квалификацију другачију од оне означене у оптужном акту. О потреби постојања разлога у пресуди гледе квалификације те наведеног кривичног дјела указује се у рјешабама наших врховних судова од којих овдје цитирамо двије такве рјешабе.

„Алкохолизираност од 1,59 промила алкохола у крви сама за себе није довољна за закључак да је оптужени био очигледно неспособан за вожњу. Стога кад суд оптуженог, који је управљао возилом у опитом стању са таквом или сличном количином алкохола у крви, огласи кривим због кривичног дјела из члана 182 КЗ СР БиХ дужан је да наведе и друге разлоге из којих ће се видјети на основу којих чињеница закључује да је оптужени услијед алкохолизираности био очигледно неспособан за вожњу. Помањкање разлога о овој одлучној чињеници представља битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 364. став 1. тачка 11. ЗКП због које се пресуда мора укинути.”²⁴

„Очигледна неспособност за безбедну вожњу представља битан елемент кривичног дела из члана 196. КЗС. Зато је код тог кривичног дела, поред чињенице да је оптужени управљао мотор-

²³ Одлука Окружног суда у Загребу, бр. Кж 1043/1981 од 25. V 1982.

²⁴ Одлука Врховног суда БиХ, бр. Кж 991/79 од 16. I 1980.

ним возилом под дејством алкохола или других омамљујућих средстава потребно утврдити да је оптужени био и очигледно неспособан за безбедну вожњу а у образложењу пресуде навести разлоге због којих се постојање овог битног елемента кривичног дела сматра доказаним.”²⁵

Кад се суд одлучио за правну квалификацију кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености, није свеједно како ће тај свој став образложити. Ради цјеловитости ових излагања навест ћемо два поучна примјера о томе како би отприлике требало изгледати такво образложење.

Примјер 1: „Сасвим је сигурно, надаље, да је оптуженик — као возач моторног возила — морао бити свијестан да возилом управља насељеним мјестом, у вријеме кад је реално могуће да на цести буде и тзв. слабијих судионика у промету, да искуство сваког возача упућује на могућност и непрописног понашања пјешака — да у том смислу и оптуженик је био дужан пуну пажњу посветити својој вожњи, респектирати постојећу ситуацију и према томе подесити своју вожњу. Оптуженик је несумњиво, имао све реалне могућности да тако поступи. То, што оптуженик није тако поступио, мора се приписати његовом алкохолизираном стању, оним типичним попуштањима и ослабљењу возачких способности — првенствено ослабљеној концентрацији, опуштању и респектирању конкретне ситуације, негативном утјецају на вид итд. — а што све, имајући при томе на уму и све конкретне елементе конкретне ситуације, оправдано упућују на закључак да оптуженик очигледно није био способан за сигурну вожњу (спационирано: И. К.) — односно, другим ријечима, да је био очигледао неспособан за сигурну вожњу.”²⁶

Примјер 2: „Мора се, дапаче, нагласити да се не ради уопће о наглашеној закривљености — те да је оптуженик, уз минималну пажњу и адекватан начин управљања (а што као професионални возач с већим искуством био би без сумње у могућности), могао сасвим лако савладати споменути завој, па и уз брзину кретања којом је — како каже — управљао. Само скретање возилом с коловозне површине при изласку из завоја, дапаче већ након савладаног завоја, упућује — у одсућности других узрока — на оправдан и недвојбен закључак да утврђено скретање је резултат неспособности оптуженика за такву сигурну вожњу која би му омогућавала сигурно скретање, да таква неспособност за сигурну вожњу и узрокована је наглашеним утјецајем алкохола а која је видљива из утврђене концентрације у крви и мокраћи. Очигледно је да, у том смислу, на изложени закључак упућује и само казивање оптуженика, да је у одређеном моменту прикочио, да га је тада возило занијело, да је заокретањем волана настојао исправити возило, па да је тада

²⁵ Одлука Врховног суда Србије, Кж 1228/78.

²⁶ Пресуда Окружног суда у Сиску бр. К—136/77 од 28. ожујка 1978, стр. 7.

отишао сасвим удесно изван цесте. Наиме, сигурно је да такав маневар кочења (већ након изласка из завоја) практички није био потребан па, узимајући у обзир споменуто казивање оптуженика, може се само закључити да он на адекватан начин није управљао возилом — да је, или непотребно кочио или се пак кретао превеликом брзином а која би му дозвољавала да безопасно кочи. У сваком случају остаје недвојбен закључак да је оптуженик имао сасвим довољно искуства за управљање споменутим возилом, да је возилом у конкретним увјетима био дужан управљати на адекватан начин — да утврђено скретање упућује да није управљао возилом тако, те да комплетан механизам ове прометне несреће упућује на недвојбен закључак да је несрећа резултат неспособности оптуженика за сигурну вожњу, а због утјецаја алкохола —.”²⁷

*7. Ставови јудикатуре у вези с проблематиком
утврђивања облика кривње (умишљаја и нехата)
за кривична дјела из чл. 164. КЗХ*

Како је у нашој кривичноправној литератури²⁸ много писано о институтима умишљаја и нехата и како су нам ти институти познати из законских дефиниција,²⁹ указује се сувишним да се у овом раду понавља све оно што је свима нама кривичноправним стручњацима опћепознато.

Кад се ради о основном кривичном дјелу из чл. 163. КЗХ као један од главних проблема се истиче проблем разграничења између евентуалног умишљаја и свјесног нехата. Док се у опћој теорији материјалног кривичног права то разграничење чини помоћу тзв. прве и друге Франкове формуле,³⁰ у кривичноправној литератури која се односи на кривичноправне аспекте прометне делинквенције изнесено је мишљење да би појам безобзирности могао послужити као помоћно мјерило (али не и као синоним за умишљај — Шепаровић, З.) за разграничење умишљаја и нехата у прометним кривичним дјелима, тј. ако је учинилац у промету поступао безобзирно, да би се из те околности могао извести закључак о евентуалној могућности пристанка учиниоца на наступање конкретне опасности, што ће рећи да је дјело извршио са евентуалним умишљајем.³¹

²⁷ Пресуда Окружног суда у Сиску бр. К—132/77 од 13. VII 1977, стр. 3.

²⁸ Види само нека таква разматрања у: Бачић, Ф.: Кривично право — Опћи дио — Загреб, 1978, стр. 251—276; Шепаровић, З.: Сигурност и одговорност у саобраћају — Сисак, 1969, стр. 136—146; Клајн, А.: Кривична одговорност за саобраћајне несреће на друмовима — Београд, 1967, стр. 156—295, а поготово стр. 176—181.

²⁹ Срзентић, Н. и др.: Коментар Кривичног закона СФРЈ — Београд, 1978, стр. 63—85.

³⁰ Бачић, Ф.: Ibid., стр. 271; Клајн, А.: Ibid., стр. 194—196.

³¹ Клајн, А.: Ibid., стр. 219. Сличности и разлике у тим ставовима види у књизи проф. др Шепаровића: Ibid., стр. 142.

У различитим земљама и у нас се под *безобзирном* вожњом сматра:

- вожња у алкохолизираном стању;
- вожња драстичном брзином с обзиром на прописе о ограничењу брзине, на увјете пута, видљивост и густину промета;
- претицање у магли;
- вожња с потпуно неисправним кочницама;
- вожња лијевом страном цесте.

У вези с проблематиком разграничења умишљајног и нехатног понашања код кривичног дјела угрожавања јавног промета услјед омамљености недавно је у нашој стручној периодици изнесено по нама врло прихватљиво мишљење:

„Када се, међутим прихвате ставови из овог прилога о правној природи појма очигледне неспособности за безбедну вожњу, као елемента радње дела из чл. 196. КЗС као и о неvezаности тог питања искључиво за висину алкохолемије онда се *поменути дилема* нормално разрешава применом раније прихваћених критерија за разграничење свесног нехата од евентуалног умишљаја код ових кривичних дела: бахато и безобзирно понашање оних возача који арогантно испољавају непоштовање прописа, знакова и потребе за безбедношћу и редом у саобраћају других учесника, при чему се још одлучује на узимање алкохола уз знање о извесности предстојеће вожње — квалификовати као прихватање ризика и пристанак на конкретну опасност за животе људи. А, ако је окривљени возач дејством случајних околности, после завршене вожње конзумирао алкохолно пиће, не знајући да му предстоји поновно укључивање у саобраћај и потом није грубо кршио прописе, већ је до незгоде дошло услед његове неспособности да реши насталу саобраћајну ситуацију због дејства алкохола, сматрамо да треба такво понашање квалификовати као *нехатно* дело у смислу чл. 196. ст. 2. Кривичног закона Србије.”³²

Кад се дакле ради о проблематици у вези с утврђивањем облика кривње код кривичних дјела из члана 164. КЗХ мора се већ на почетку ових излагања констатирати, да се код ових кривичних дјела кривња утврђује на нешто специфичнији начин него код кривичних дјела из члана 163. КЗХ. Док је код кривичног дјела из чл. 163. КЗХ судска пракса већ доста давно изградила критерије према којима се врши разграничење умишљајних од нехатних учинилаца тог кривичног дјела, код примјене чл. 164. КЗХ се појављује велики проблем како разграничити облик кривње из ст. 1. (умишљај) и ст. 2. (нехат) код споменутог кривичног дјела. Судска пракса барем до сада је испољила тенденцију да се за нехатни облик кривње из чл. 164. ст. 2. КЗХ узимају на одговорност само они возачи код којих је утврђена нижа концентрација алкохола у крви, али се онда појављује проблем, да ли су такви возачи очигледно неспособни за сигурну

³² Кнежевић, Д.: Виност код угрожавања јавног саобраћаја због очигледне неспособности за вожњу — „Правни живот”, бр. 3/1982, стр. 354.

вожњу. Ако се пође од знанствено утврђених сазнања да се само возачи при вишим концентрацијама алкохола у крви могу сматрати очигледно неспособним за сигурну вожњу, онда логично произилази, да се само критериј висине степена алкохолизираности возача никако не би смио узети у обзир при опредељењу за нехатни облик кривње код овог кривичног дјела. Зато је у нашој периодици изнесено правилно мишљење, да се за *умишљајне* извршиоце кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености, имају сматрати они алкохолизирали или омамљени возачи, који се на путу због таквог стања понашају *безобзирно* (грубо крше основна правила промета у погледу начина кретања, права првенства, возе противно изричитим наредбама итд.), као и возачи са високим степеном алкохолизираности, док ће се остали возачи, код којих се из начина вожње може закључити, да воде рачуна о стању алкохолизираности у коме се налазе, па због тога појачавају опрезност у вожњи, за случај наступања прометне незгоде, бити третирани као *нехатни* извршиоци овог кривичног дјела.³³

Судска пракса се заузима за то да суд мора образложити усвојени облик кривње:

Примјер:

„Кривично дјело угрожавања јавног промета услијен омамљености из чл. 164. ст. 1. КЗХ као основни облик тешког дјела против сигурности јавног промета из чл. 168. ст. 1. КЗХ, а за које је дјело оптужени побијаном пресудом оглашен кривим, представља *умишљајно* кривично дјело, што значи да мора постојати *умишљај* учиниоца (директни или евентуални), како у односу на чин управљања моторним возилом под утјецајем алкохола или омамљујућих средстава и тиме изазвану очигледну неспособност за сигурну вожњу, тако и у односу на посљедицу — угрожавање јавног промета на путовима и довођење у опасност живота или тијела људи или имовине већег опсега.

Првостепени суд, иако на основу нађене концентрације алкохола од 2,70 promilla у крви и 4,13 promilla у мокраћи оптуженог утврђује да је он био у тешко пијаном стању и због тога неспособан за судјеловање у промету (што би по природи ствари као потпуна неспособност за вожњу требало укључивати у себи и *очигледну неспособност за сигурну вожњу* која је обиљежје кривичног дјела угрожавања јавног промета услијед омамљености из чл. 164. КЗХ) као и то да је управо услијед тог стања проузрочио инкриминирану незгоду, *пропушта образложити с каквим је обликом кривње* оптужени поступао у односу на чин управљања моторним возилом у стању такве неспособности проузроковане тешким пијанством.

Првостепени суд даље, у побијаној пресуди, образлаже *облик кривње* оптуженог у односу на посљедицу дјела и при том наводи да је „окривљени олако држао да услијед стања у којем се налазио неће доћи до *никаких* штетних посљедица ...”. Овај

³³ Игњатовић, Ч.: Ibid., стр. 56.

навод побијане пресуде могао би упутити на закључак како првостепени суд налази да је оптужени поступао с нехатним обликом кривње у односу на посљедицу дјела — угрожавање јавног промета на путевима и довођење у опасност живота или тијела људи или имовине већег опсега. Ово је пак у супротности с изреком пресуде којом је оптужени оглашен кривим за кривично дјело из чл. 164. ст. 1. КЗХ као основно дјело, а које кривично дјело може бити учињено само с умишљајем.”³⁴

Разгледањем и проучавањем образложења судских пресуда у којима су поједине особе проглашене кривима и осуђене за кривична дјела (основно или квалифицирано) угрожавања јавног промета услјед омамљености — донесене по судовима на подручју Окружног суда у Сиску — дошло се најприје до спознаје, да је велика разлика у квалитети образложења о утврђивању кривње између пресуда опћинских судова и пресуда Окружног суда у Сиску.

Прије свега нити у једној од прегледаних пресуда опћинских судова није се наишло на примјер образложења, због чега су судови прихватили квалификацију из чл. 164. ст. 1. или 2. КЗХ, тј. судови се у образложењу нису упуштали у навођење разлога како је доказана очита неспособност окривљених за сигурну вожњу, те свијест да возач може учинити то кривично дјело и његов пристанак на посљедице, већ се у образложењу наводе овакве или сличне констатације:

„Оптуженик је био у толикој мјери под утјецајем алкохола да су његове возачке способности биле битно смањене за управљање возилом па је према мишљењу овог суда то једини искључиви разлог што је дошло до прометне незгоде.”³⁵

„Према мишљењу овога суда до прометне незгоде је дошло само услјед тога што је окривљеник био у толикој мјери под утјецајем алкохола да су његове возачке способности биле битно смањене, јер да није био алкохолизиран, сигурно је да окривљеник не би ушао у доста општар завој тако великом брзином каковом је ушао а осим тога сигурно је да би окривљеник замјетио ознаке које су виђене на фотолаборату, да наилази на дио пута гдје се укрштају жељезничка пруга и цеста у нивоу.”³⁶

Како у овим, тако и у другим пресудама опћинских судова нема у образложењу нити ријечи о субјективном односу окривљеника према почињеном дјелу, тј. да ли је био свијестан да под утјецајем алкохола може учинити кривично дјело и какав је био његов однос према могућности наступања штетних и негативних посљедица. Из судских записника је пак видљиво да се на те околности окривљеницима нити не постављају питања нити се тај психички однос утврђује помоћу неког другог доказа.

³⁴ Из одлуке Окружног суда у Загребу, Кж—2208/80 од 22. X 1980.

³⁵ Из пресуде (стр. 3) Опћинског суда у Сиску, бр. К—332/79.

³⁶ Из пресуде (стр. 3) Опћинског суда у Сиску, бр. К—596/78.

з а к љ у ч а к:

да опћински судови већ из саме чињенице утврђене алкохолизираности возача сматрају ноторно утврђеном умишљајну кривњу оптужених особа, и не налазе за сходно да у образложењима пресуда посебице изводе анализе у вези с прихваћеним обликом кривње у законском опису и правној квалификацији диспозитива пресуде.

С друге стране у преко 90% случајева проучених пресуда Окружног суда у Сиску (ради се о предметима у другостепеном поступку или пак о онима у којима је кривични поступак започео прије 1. VII 1977. године, а исти суд је дошао до закључка да треба примјенити нову одредбу из чл. 164. КЗХ), врло детаљно се образлажу елементи за одређивање умишљајног облика кривње код овог кривичног дјела.

У прилогу ове тезе овдје ће се изнијети илустрације ради извод из једне пресуде Окружног суда у Сиску.

Примјер 1:

„Податак о концентрацији алкохола од преко 4 promilla у мокраћи окривљениковој говори, да је окривљеник дуго времена пио и попио велике количине пића. Када се знаде поступно дјеловање алкохола на психичко својство конзумента, онда се мора закључити да се окривљеник *безобзирно* односи према опасностима које пијани возач представља за сигурност промета, јер није на вријеме престао пити *мада је знао* да ће возити градом у отежаним прометним увјетима (кишна ноћ са смањеном видљивости). Сваки возач, па и окривљеник, дужан је очекивати у вожњи градом поготово кад у њему живи, појаву пјешака на улици, нарочито на пјешачком пријелазу. Дужан се придржавати основног стандарда сигурности јавног промета у насељу, да се пјешак на пјешачком пријелазу, кад се њиме креће правилно и обазриво као што је то радила оштећена — мора осјећати сигурним и заштићеним. Пјешачки пријелаз на којем је страдала оштећена постављен је на мјесту — које је како због блиског и веома фреквентног крижања тако и густе насељености и трговина (пекара, самопослуга, пјешачка веза са центром града) — веома опасна. Захтјева од возача пуну прибраност и обазривост. Сваки пропуст пажње поготово неминовно изазива угрожавање осталих судионика у промету, нарочито пјешака.³⁷

Проучавањем пресуда опћинских и Окружног суда у Сиску кроз проматрано раздобље од 1. VII 1977. до 31. XII 1979. године уочено је, да је у извјесном броју кривичних предмета дошло до неоправдане примјене чл. 163. ст. 1. КЗХ, умјесто чл. 164. ст. 1 или 164. ст. 2. КЗХ. Наиме, у шест пресуда опћинских судо-

³⁷ Из одлуке Окружног суда у Сиску, бр. Кж—174/80 од 2. VII 1980.

ва³⁸ судови су се одлучили за квалификацију по чл. 163. ст. 1. КЗХ, иако су у свим тим случајевима окривљеници имали од 1,11 до 1,77 промила алкохола у крви, ради чега се у складу с напријед усвојеним критеријима о разграничењу умишљајног и нехатног облика кривње требало у тим случајевима сва та кривична дјела квалифицирати према чл. 164. ст. 1. КЗХ. Уједно у вези с мало прије наведеним, у пет кривичних предмета требало је примијенити квалификацију тј. нехатни облик кривње³⁹ из чл. 164. ст. 2. КЗХ.

При крају разматрања о овој теми мора се констатирати чињеница, да се судови обично у правилу поводе за правилним квалификацијама из оптужница односно оптужних приједлога јавних тужилаштва с подручја Окружног суда у Сиску, иако судови нису везани за приједлоге тужитеља о правној оцјени дјела.⁴⁰

Из напријед изнесених излагања слиједи

з а к љ у ч а к:

прво, опћински судови на сисачко-банијском подручју не проводе у живот једну врло значајну кривично процесну норму, према којој „суд у образложењу пресуде мора одређено и потпуно изложити којим се разлозима руководио при рјешавању правних питања, а особито постоји ли кривично дјело и кривична одговорност.”⁴¹

друго, Окружни суд у Сиску у цијелости проводи у живот напријед цитирану одредбу ЗКП-а.

³⁸ То су пресуде Опћинског суда у Новској, бр. К—91/79 и К—155/79; Опћинског суда у Двору на Уни, бр. К—48/1979 и К—105/79; Опћинског суда у Петрињи, бр. К—300/79 и Опћинског суда у Костајници, бр. К—71/79.

³⁹ То су случајеви из пресуде Опћинског суда у Петрињи, бр. К—80/78, К—190/78, К—286/78, К—199/79 и К—284/79.

⁴⁰ Чл. 346, ст. 2. ЗКП-а.

⁴¹ Чл. 357, ст. 7. ЗКП-а.

Драган Бунџ

инспектор Одељења за сүзбијање привредног криминалитета
ГСУП Нови Сад

ОРГАНИЗАЦИЈА УДРУЖЕНОГ РАДА КАО СУБЈЕКТ ПРИВРЕДНОГ ПРЕСТУПА

I

У данашњем времену се све више бавимо феноменом привредно-казненог права. О овом се расправља на стручним семинарима и саветовањима. Све је више присталица да би: кривична дела против привреде, привредне преступе и привредне прекршаје требало подвести под овај појам због њихове сличности, односно заштитног објекта, јер се прописивањем свих наведених врста деликата угрожава привредни однос. Појам заштите од привредног криминалитета је постао тако значајан да се о њему дискутује и расправља на највишим местима у друштвенополитичким заједницама, односно њиховим скупштинама, друштвенополитичким организацијама и на другим значајним скуповима радних људи и грађана. Сви наведени субјекти се баве питањем заштите од ове врсте деликата што је у садашњем тренутку и неопходно. Да би се, као друштво, успешно штитили од криминалитета сваке врсте, па и ове, морамо имати добре и јасне законе који регулишу овај феномен. Пошто ниједан закон не може да траје вечно, он се након одређеног времена мора мењати или допуњавати. Тако је у садашњем тренутку и са ЗОПП (Законом о привредним преступима) чије се измене и допуне најављују.

Ми ћемо се овде бавити питањем ОУР (организације удруженог рада) као субјекта привредног преступа, једне врсте привредноказненог права, и видети какав је њен положај у садашњем ЗОПП, односно: да ли ОУР, као правно лице, може извршити привредни преступ?

Дефиниција привредног преступа гласи: Привредни преступ је повреда правила о привредном и финансијском пословању коју је учинило правно лице и одговорно лице у правном лицу, која је проузроковала или је могла проузроковати теже последице и која је прописом надлежног органа одређена као привредни преступ. (Чл. 2. став 1. ЗОПП).

У члану 11. ЗОПП се наводи да је: „Одговорно лице одговорно за привредни преступ ако је привредни преступ извршен његовом радњом или његовим пропуштањем дужног надзора и ако је оно при том поступило са умишљајем или из нехата, ако прописом којим је одређен привредни преступ није предвиђено да се привредни преступ може учинити само са умишљајем”. Као што се из цитиране законске одредбе види за одговорност одговорног лица потребно је један од облика видности, слично као и за одговорност за кривично дело па бисмо могли констатовати да је одговорно лице одговорно по принципу такозване одговорности. Међутим, код правног лица је одговорност постављена на други начин.

У чл. 19. ЗОПП се наводи: Правно лице је одговорно за привредни преступ ако је до извршења привредног преступа дошло радњом или пропуштањем дужног надзора од стране органа управљања или одговорног лица, или радњом другог лица које је било овлашћено да поступа у име правног лица. Не треба посебно наглашавати да правно лице за привредни преступ одговара по принципу објективне одговорности.

Сада можемо констатовати да у ОУР привредни преступ могу учинити:

1 — Орган управљања, а то је у ОУР раднички савет или други одговарајући орган управљања. У ОУР која има мање од тридесет запослених сви запослени врше функцију радничког савета и о питањима из делокруга радничког савета одлучују личним изјашњавањем (чл. 490. ЗУР);

2 — Одговорно лице и

3 — Овлашћено лице, коме је поверен одређен круг, део послова или само један посао, а које и не мора бити запослено у ОУР која чини привредни преступ а може бити запослено али нема статус (одговарајућег) одговорног лица из тачке два.

Лица из тачке два и три зваћемо једним именом „Физичко лице”. Пошто физичко лице одговара по принципу субјективне одговорности као и за кривична дела остаје дилема: може ли орган управљања, који је колективан, извршити привредни преступ? или колико је оправдано да за грешку групе људи, која је у мањини у односу на остале запослене у ОУР, изузев орган управљања из чл. 490. ЗУР сносе последице сви запослени?

Ово питање се намеће поготово онда када се има у виду да је казна за привредни преступ прописана у износу од 5.000,00 динара до 1.000.000,— динара, а у одређеним случајевима може ићи и до двоструког, односно двадесетоструког износа прописане новчане казне (види чл. 26. став 1. и чл. 18. став 2. ЗОПП), што се онда одражава на чист доходак ОУР па онда сви запослени имају мање новчаних средстава за личне дохотке, заједничку потрошњу, акумулацију итд. (види чл. 110. ЗУР).

II

Поменуто питање се намеће и због тога што у ЗОПП није одређена сврха санкције за привредни преступ, те би се могло помислити да су санкције које се изричу за привредне преступе саме себи циљ. Истина у чл. 1. ЗОПП се каже:

„Да се ради законитости у области привредног и финансијског пословања овим Законом уређују општи услови и начела за изрицање санкција за привредне преступе” итд. Ако би се из овога извлачио закључак: да је општа сврха санкције за привредне преступе заштита законитости у области привредног и финансијског пословања, онда би тај закључак, сврха санкција био погрешан. Наиме, општа и крајња сврха кањжавања код сваког законодавства, а и према разним теоријама, је заштита друштва од криминалитета сваке врсте.¹

Да се вратимо одговорности ОУР и видимо: може ли орган управљања учинити привредни преступ? Да би питање боље сагледали морамо цитирати одређене чланове ЗУР:

У члану 514. став 1. ЗУР одређује се да: „инокосни пословодни орган, односно председник колегијалног пословодног органа ООУР има право и *дужност* да учествује у раду радничког савета основне организације без права одлучивања”.

У ставу 2. истог члана се каже: „инокосни пословодни орган односно председник колегијалног пословодног органа *дужан је* да раднички савет основне организације *упозори* на незаконитости одлуке и друге акте, на одлуке које нису у складу са планом основне организације као и на *нецелисходне одлуке и друге акте*”.

Одредбе цитираних чланова ЗУР довољно говоре о улози инокосног пословодног органа, односно председника колегијалног пословодног органа, а нарочито у оном делу где се говори о нецелисходним одлукама и другим актима. Међутим, да ово право, односно дужност инокосног пословодног органа, односно председника колегијалног пословодног органа не би остало „мртво слово на папиру” у члану 519. став 1. ЗУР се каже: „Ако инокосни пословодни орган, односно председник колегијалног пословодног органа основне организације сматра да је акт личним изјашњавањем радника или радничког савета и другог органа основне организације у супротности са законом, самоуправним споразумом о удруживању, статутом основне организације и другим самоуправним општим актом, упозориће на то орган који је донео такав акт” да би у ставу 2. истог члана одредио следеће: „ако и после упозорења орган који је донео такав акт остане при свом акту, инокосни пословодни орган, односно председник колегијалног пословодног органа *обуставиће од извршења тај*

¹ Александар Владисављевић, излагање на II редовном саветовању Удружења за кривично право и криминологију Србије, посвећено проблемима привредних преступа у законодавству и пракси одржаног у Доњем Милановцу маја 1979. године.

акт осим појединачних аката донесених у управном поступку и аката којима је за коначно одлучивање предвиђена надлежност суда и о томе ће, у року од три дана од дана обуставе, обавестити надлежни орган ДПЗ."

Ако се томе дода одредба члана 518. ЗУР у коме се каже: „да инокосни пословодни орган односно председник колегијалног пословодног органа основне организације је одговоран и друштвеној заједници за законитост рада и за испуњавање законом прописаних обавеза основне организације" — онда ствар постаје много јаснија.

Све што је речено за овај орган у одредбама посвећеним основној организацији односи се на исти орган у РО (члан 538. ЗУР).

Као што се из цитираних одредаба ЗУР да закључити Раднички савет односно други одговарајући орган у ОУР не би могао извршити привредни преступ ако инокосни пословодни орган, односно председник колегијалног пословодног органа обавља своју дужност у складу са одредбама ЗУР. Дакле, за привредни преступ који учини орган управљања требало би да одговара инокосни пословодни орган односно председник колегијалног пословодног органа јер је пропустио дужан надзор, на који је по Закону обавезан.

Поставља се питање: ако орган управљања, као колективни орган не може извршити привредни преступ, због разлога који су напред наведени, како онда теретити ОУР као субјект привредног преступа?

Закључак

Пошто у ОУР привредни преступ могу учинити одговорно лице, у које спада и инокосни пословодни орган, односно председник колегијалног пословодног органа, и овлашћено лице (једним именом физичко лице) ОУР би као субјект привредног преступа, изузев ОУР до 30 запослених, могла имати следећи третман:

1. Да ОУР буде одговоран за привредни преступ и да јој се могу изрећи све заштитне мере као и до сада.

У овом случају заштитне мере би се изрицале самостално, постале би самосталне санкције а не као до сада акцесорне природе (изрицане су уз казну и условну осуду).

2. Да ОУР буде одговоран за привредни преступ, као и до сада, али да му се као и правним лицима која су под стечајем (чл. 10. ЗОПП-а) не може изрећи казна већ само заштитна мера одузимања предмета и одузимања имовинске користи.

Ово би било неопходно када би се извршењем привредног преступа стекла имовинска корист или би било неопходно одузети предмете који су употребљени или су били намењени за извршење привредног преступа или који су настали извршењем привредног преступа.

3. Да за привредни преступ одговара ООУР или РО са мање од 30 запослених, као и до сада, јер ту сви запослени врше функцију Радничког савета те је правилно да и одговарају за учињени привредни преступ.

Сигурно је да би једно од ових решења дало одговарајуће резултате ако би се одговорним лицима у ОУР изрицале одговарајуће санкције а нарочито заштитна мера-забрана одговорном лицу да врши одређене дужности, јер се ова мера до сада није изрицала у довољном броју.² Изрицањем ових мера у чешћем броју случајева би се остварили циљеви специјалне и генералне превенције.

Не мислим да сам овим открио нешто ново, али бих желео овим чланком да подстакнем на размишљање о усклађивању норми које су противречне (ЗОПП и ЗУР), које су вероватно ненамерно неусаглашене. Ово поготово у тренутку када се припрема доношење новог Закона о привредним преступима и када је привредни криминал (у који спадају и привредни преступи) актуелан, односно предмет интересовања целог друштва ради његовог ефикасног сузбијања.

² Велизар Петровић на истом скупу као и под бројем 1 износи: У СР Србији је 1975. изречено 30 мера-забрана одговорном лицу да врши одређене дужности, а у следеће три године још мање.

Војислав Кнежевић
судија Вишег суда у Новом Саду

СМИСАО ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 398. ЗКП

Законско је решење да се на поступак по жалби на решење сходно примењују одредбе чл. 360, 362, 368, 370. ст. 1. и 4, 378. и 380. овог Закона (чл. 398. ст. 1).

Ако је жалба изјављена против решења из чл. 494. овог Закона, о седници већа обавештава се јавни тужилац, а остала лица — под условима предвиђеним у чл. 371. овог Закона (чл. 398. ст. 2).¹

Овим одредбама је изричито прописано да се на поступак по жалби на решење сходно примењују:

- одредбе о субјектима жалбе (чл. 360),
- одредбе о садржини жалбе и поступку са непотпуним жалбом (чл. 362),
- одредбе о поступку по жалби, обавези подношења довољног броја примерака ради достављања противној странци и браниоцу ради давања одговора, о одбачају неблаговремене или недозвољене жалбе (чл. 368),
- одредбе о дужности судије известиоца да списе достави јавном тужиоцу — ако се ради о кривичном делу за које се гони по захтеву јавног тужиоца (чл. 370. ст. 1), о дужности истог судије да прибави извештај о повредама одредаба кривичног поступка, или на други начин провери наводе жалбе у погледу нових доказа и нових чињеница (чл. 370. ст. 4),
- одредбе о забрани преиначења на горе (*reformatio in peius* — чл. 378),
- одредбе о погодности придруживања (*beneficium cohaesionis* — чл. 380), и
- одредбе о обавештавању јавног тужиоца, односно и осталих лица — под условима предвиђеним у чл. 371. овог Закона — када је жалба изјављена против решења из чл. 494. овог Закона.

¹ Закон о кривичном поступку, Сл. лист СФРЈ 4/77. Исправке Закона о кривичном поступку, Сл. лист СФРЈ 36/77. и 60/77.

Очито је да одредбе о жалби против решења нису потпуне, нити на одговарајући начин решавају многа питања која се с тим у вези постављају.

То се првенствено односи на:

I. Основне жалбе, али и на:

- круг субјеката жалбе (чл. 360),
- примену чл. 361 — у односу на одрицање од права на жалбу, одустанак од већ изјављене жалбе, и време у које се то може учинити,
- примену чл. 368 ст. 1 у вези чл. 369 — у односу на доставу жалбе на одговор противној странци (и браниоцу),
- примену чл. 378 — о забрани преиначења на горе,
- примену чл. 380 — о погодности придруживања, те
- примену чл. 398. ст. 2 — о обавештавању странака о седници другостепеног већа, и на

II. Могућности испитивања првостепене одлуке (решења) по службеној дужности

Ad I.

Дилема по којим се основима жалба на решење може изјавити, није без разлога.

Нормативно тумачено, „сходна примена одредаба” (о којима је реч у чл. 398. ст. 1) може да значи и да не значи „сходну примену чл. 363”, који говори о основима жалбе на пресуду.

Да значи „сходну примену” — зато што се на поступак по жалби на решење сходно примењује и одредба чл. 362, што значи и ст. 1. тач. 2. овог члана, која одређује садржај жалбе против пресуде (чл. 363).

Да не значи „сходну примену” — јер сходна примена одредбе чл. 362. није идентична оној примени на коју се та законска одредба непосредно односи.

Ван сваке је сумње да су применом цитираних одредаба у чл. 398. ст. 1. утврђене границе аналогije са одговарајућим одредбама које се односе на поступак по жалби против првостепене пресуде,² али такве аналогije где се основна суштина, дух и природа одредбе задржава (чл. 362. ст. 1. тач. 2), а њени модалитети прилагођавају специфичности ситуације на коју се та одредба примењује (чл. 363).³

² Др Бранко Петрић, Коментар Закона о кривичном поступку, „Графосрем”, Шид, 1982, стр. 1000—1001.

— Исти, Правни лекови у кривичном поступку, друго издање, НИУ „Службени лист СФРЈ”, Београд 1980, стр. 96—97.

³ Др Панта Марина, Коментар на законот за кривичната постапка, Култура — Скопје, 1978, стр. 368.

То у суштини значи да ће се на поступак по жалби на решење сходно примењивати одредбе о разлозима, односно и основима због којих се првостепена пресуда може побијати (чл. 398. ст. 1. у вези чл. 362. ст. 1. тач. 2. и чл. 363) — а то је због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, одлуке о казни, мерама безбедности, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправним захтевима, као и због одлуке о објављивању пресуде путем штампе, радија или телевизије (чл. 363. ст. 1. тач. 1—4).

По природи ствари, решења се могу побијати по основима из ст. 1. тач. 1—3 чл. 363, нека и због трошкова (тач. 4), а нека, због своје специфичности (као решења о судској опомени, о примени мере безбедности и о примени васпитне мере према малолетнику) и због осталих основа из тач. 4. чл. 363.

Иако закон говори о сходној примени чл. 360, *круг субјекта жалбе против решења је шири од круга субјекта жалбе против пресуде, јер против решења, жалбу могу изјавити, поред странака, и „лица чија су права повређена у поступку”* (чл. 394, стр. 1).

Странке и „лица чија су права повређена у поступку” (чл. 394. ст. 1) могу се одрећи права на жалбу, односно до доношења одлуке другостепеног суда одустати од већ изјављене жалбе.

*У чл. 398. ст. 1. се не помиње сходно важење одредбе чл. 361 — у односу на одрицање од права на жалбу, одустанак од већ изјављене жалбе, и време у које се то може учинити, иако се она неоспорно и примењује.*⁴

Ову недоследност закона ублажује донекле то што је у чл. 398 ст. 1 речено да ће се на поступак по жалби на решење сходно примењивати и одредбе чл. 368, што значи и одредбе о одбацивању жалбе као неблагоприятне, или недозвољене (чл. 368. ст. 2. у вези чл. 382. и 383).

*Сходна примена одредаба (о којима је реч у чл. 398 ст. 1), значи да се жалба на решење доставља противној странци (и браниоцу) на одговор (чл. 368. ст. 1).*⁵

Ово питање изазива дилеме и у теорији и у судској пракси. Ипак преовладава мишљење да се, зато што није споменут чл. 369 — у односу на доставу жалбе противној странци, жалба

⁴ „У случају када се пре доношења одлуке у другом степену повлачи жалба изјављена на решење првостепеног суда, та се жалба решењем одбацује као недозвољена” (Правни став Кривичног одељења ВСС, од 27. I 1966).

⁵ Садржина одредбе чл. 368. ст. 1. ЗКП.

Мато Јемрић, Закон о кривичном поступку, V издање, „Народне новине”, Загреб 1981, стр. 465: „С обзиром на то да је у ставку 1. овог члана изричито наведено да се на одговарајући начин примењује и одредба чл. 368, то значи да се и жалба на решење подноси првостепеном суду, који ју је донио, те да се и она доставља на одговор противној странци и браниоцу, ради давања одговора. Надаље, и жалбу на решење, ако је неправовремена (чл. 382) и недопуштена (чл. 383), одбацује решењем председник вијећа првостепеног суда”.

на решење не доставља противној странци на одговор, односно да у овом поступку не постоји одговор на жалбу.⁶

Са таквим мишљењима би се у начелу могли сложити, али не и генерално. Посебно не у оним случајевима када се у питању ради о специфичним одлукама адекватним пресуди, која би због значаја одлуке, противној странци требало дозволити могућност подношења одговора на жалбу.⁷

Уосталом, и садржина одредбе чл. 370 ст. 1 и 4, која у поступку на жалбу против решења налази своју сходну примену, иде у прилог таквом размишљању. Овде судија известилац доставља списе јавном тужиоцу ради изјашњавања, или прибавља извештај о повредама одредаба кривичног поступка, или на други начин проверава наводе жалбе у погледу нових доказа и нових чињеница (чл. 370. ст. 1. и 4).

Пружање могућности противној странци да у овим случајевима поднесе одговор на жалбу, било би, по нашем мишљењу, већа корист, него штета за странке и поступак.

Чл. 398. ст. 1. не спомиње примену чл. 370. ст. 3. и чл. 371 — о обавештавању странака о седници другостепеног већа (изузетак се чини у ст. 2. овог члана — о обавештавању јавног тужиоца, односно и осталих лица — под условима предвиђеним у чл. 371 овог закона — ако је жалба изјављена против решења из чл. 494 овог закона), иако се ни ове одредбе не искључују, као нпр. у поступку за примену мера безбедности и др.⁸

⁶ Такав став заузима др Панта Марина, у цит. делу, стр. 368.

⁷ „По правилној примени одредби из чл. 508. и 398. ст. 2. ЗКП, процесна ситуација окривљеног у поступку за изрицање мера безбедности, када она представља самосталну кривичну санкцију (чл. 63. и 64. КЗ СФРЈ) изједначена је са положајем окривљеног у редовном кривичном поступку. С обзиром на то, у поступку за изрицање мера безбедности из чл. 63. и 64. КЗ СФРЈ, сходно се примењује одредба чл. 369 ЗКП, према којој ће првостепени суд доставити примерак жалбе противној странци, која може у року од 8 дана од дана пријема поднети суду одговор на жалбу, као и одредба чл. 371. ст. 1. ЗКП, којом је предвиђено да захтев за обавештење о седници већа другостепеног суда странка може поднети како у жалби, тако и у одговору на жалбу” (Одлука Савезног суда, Кзс. 55/78. од 29. IX 1978).

⁸ „Са жалбом на решење поступиће се као са жалбом на пресуду, ако је у питању решење о судској опомену (чл. 447. ст. 2), или решење о мери безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (чл. 499), или решење којим се малолетнику изриче васпитна мера или обуставља поступак (чл. 485. ст. 2. и 487. ст. 4), али се малолетник позива само ако председник или веће нађе да би присуство било корисно (то важи у погледу малолетника и за жалбу на пресуду). Малолетник не може ни тражити да буде обавештен о седници”. (Цитирано по књизи др Тихомир Васиљевић, Систем кривичног процесног права СФРЈ, треће измењено и допуњено издање, „Савремена администрација”, Београд, 1981, стр. 637).

„Странке се обавештавају о седници већа, јавни тужилац увек (не каже се као обично „ако се поступак води по његовом захтеву”), а остала лица како је прописано за жалбу на пресуду (чл. 371), тј. ако су тражила да буду обавештена или ако само веће сматра да је корисно”. (Цитирано по књизи др Тихомир Васиљевић, др Момчило Грубач, Коментар закона о кривичном поступку, друго допуњено издање, „Савремена администрација”, Београд 1982, стр. 685).

Карактеристично је да се у поступку по жалби на решење сходно примењују и одредбе чл. 378 — о забрани пренамене на горе (*reformatio in peius*) и чл. 380 — о погодности придруживања (*beneficium cohaesionis*), мада је та примена, иако је могућа, скоро и апсурдна. „У погледу забране пренамене на горе, код решења не може бити речи о осуди по строжем закону, али могу бити у питању казне према разним лицима за одржавање реда (сем према окривљеном) и на њих би се применио чл. 378, иако он говори о оптуженом, јер је у чл. 398. прописана сходна примена. Исто то вреди и за погодност придруживања”.⁹

Ad II.

У поступку по жалби на решење, није предвиђена могућност испитивања решења по службеној дужности, као код пресуде у смислу чл. 376. ст. 1. тач. 1. и 2. При одлучивању о жалби на решење, суд се креће у границама жалбе, а по службеној дужности пази само да ли је за доношење решења првостепени суд био стварно надлежан, односно да ли је решење донео овлашћени орган (чл. 397. ст. 4).

Међутим, сходна примена одредаба чл. 378 и 380, о којима је реч у чл. 398. ст. 1, упућује и на обавезу другостепеног суда да по службеној дужности пази на забрану пренамене на горе (чл. 378) и погодности придруживања (чл. 380), о чему је напред било речи.

Дакле, и у поступку по жалби на решење не искључује се у целисти могућност испитивања одлуке по службеној дужности.

Без претензија да се доводи у сумњу исправност датих решења у овом члану (у чл. 398. ст. 1), чини се да су одредбе чл. 376. ст. 1. тач. 1. и 2. — и о испитивању пресуде по службеној дужности, могле да буду предмет сходне примене и у поступку по жалби на решење (чл. 398. ст. 1). Свакако, из истих разлога као у поступку по жалби против пресуде (чл. 376. ст. 1).

Већ смо раније истакли да постоје специфичне одлуке адекватне пресуди, одлуке које по својој садржини и значају замењују пресуду (као нпр. решења о судској опомену, о примени мере безбедности, о мери одузимања имовинске користи, примени васпитне мере према малолетнику), те би и сходна примена одредаба чл. 376 ст. 1, које се односе на поступак по жалби на пресуду, имала не само свог пуног оправдања, него и била нужност.

„Решења о судској опомену, о примени мере безбедности и о примени васпитне мере према малолетнику, су специфична решења, адекватна пресуди, па се и прописи који се односе на пресуду примењују у случају жалбе против тих решења”. (Цитирано по књизи др Бранко Петрић, Правни лекови у кривичном поступку, друго издање (као у сиг. 2), стр. 97.

⁹ Др Тихомир Васиљевић, Систем кривичног процесног права СФРЈ, треће измењено и допуњено издање, (као у сиг. 8), стр. 637.

Но, у судској пракси срећу се и друге одлуке, као решења о притвору, када се оне, и мимо разлога односно и предлога из жалбе (у разлозима се наводи да „нема основа за притвор, па се предлаже укидање притвора“, а не решења — подвукао В. К.), испитују по службеној дужности.¹⁰

Има пак и мишљења да „у поступку о жалби на рјешење виши суд није строго везан за разлоге жалбе нити границе побијања, као у поступку о жалби на пресуду, тако да ту има одређеније руке да сепне и за разлогом што чини рјешење неваљалим, макар не био изричито истакнут у жалби. Из тога произилази да у том поступку виши суд испитује правилност побијаног рјешења уопће, а не само с аспекта одређених разлога који по чл. 363. ЗКП чине судску одлуку неправилном”.¹¹

Завршавајући овај део рада, послужили бисмо се једном реченицом која би у овом случају могла бити и упутна: „Узимање ових повреда у обзир по службеној дужности, отклања каснију употребу захтева за заштиту законитости, која је и недовољно ефикасна”.¹²

Закључци

Из свега изложеног могли би се извући неки закључци чији би основни садржај био — да је стилизација одредбе чл. 398. једно непотпуно, неадекватно, па чак и противречно решење, те би њену садржину, про *futurum*, требало прилагодити практичној и стварној примени.

Тражење аналогije у мноштву могућих решења, која пружа одредба овог члана, доводило би до различитих приступа истој проблематици, што није ни мало добро.

¹⁰ Примера ради овде се наводе две такве одлуке Врховног суда Војводине у Новом Саду.

У првој се истиче „да у побијаном решењу није дато никакво образложење, већ је само парафразиран законски текст, па Врховни суд налази да се законитост побијаног решења не може испитати”, и првостепено решење укида (Одлука Кж. 247/82. од 2. VII 1982. године).

У другој слично. „У образложењу се парафразира законски текст одредбе. Наведени разлози нису довољни да би се побијано решење могло испитати, с обзиром на жалбене наводе и предлоге, па стога другостепени суд не прихвата жалбени предлог за преиначење решења и укидање притвора против окривљеног”, већ првостепено решење укида (Одлука Кж. 259/82. од 5. VIII 1982. године).

¹¹ Др Младен Грубиша: *Beneficium cohaesionis* и његове правне последице у кривичном поступку, Наша законитост бр. 4/78, стр. 39.

¹² Др Тихомир Васиљевић—др Момчило Грубач, Коментар закона о кривичном поступку, друго допуњено издање, (сиг. 8), стр. 644.

Dr Vass Adam

судија Вишег суда у Суботици

ЗАКОН О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ СР СРБИЈЕ (DE LEGE LATA) — ЗАКОН О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ САП ВОЈВОДИНЕ (DE LEGE FERENDA)

Познато је да је у прошлој години донет Закон о ванпарничном поступку СР Србије („Службени гласник” СРС бр. 25 од 4. 5. 1982). То је други закон овакве врсте у СФР Југославији — њему је претходио Закон СР Македоније („СВ СР Македоније” 19/1979 од 24. 5. 1979).

Сада се припрема Закон о ванпарничном поступку САП Војводине па ћу искористити прилику да у главним цртама дам приказ системске концепције србијанског закона — а с тим у вези ћу дати један покушај о виђењу системске концепције будућег закона Војводине.

Наиме, полазим од тога да при доношењу новог закона треба имати у виду републички закон.

Закон о ванпарничном поступку СР Србије дели се на три дела. Први део обухвата опште одредбе. Други део под I. регулише уређење личних стања и састоји се из три главе. Глава прва говори о лишењу пословне способности (члан 31—44). Ова материја је била регулисана и у предратним прописима, тј. бившим Законом о ванпарничном поступку, у параграфима 183—199. У послератном периоду лишење пословне способности је било обухваћено у савезном, а касније у покрајинском Закону о старатељству.

Глава друга: „Задржавање у здравственој организацији која обавља делатност у области неуропсихијатрије” (чланови 45—55) — ова материја је била обухваћена правним правилима, тј. бившим Законом о ванпарничном поступку за Краљевину Југославију у параграфима 193—201.

Глава трећа обухвата проглашење несталог лица за умрло и доказивање смрти у члановима 56—71, док у правним правилима, тј. у бившем Закону о судском ванпарничном поступку ова материја је била регулисана у параграфима 231—239.

Под II. регулисано је уређење породичних односа које се дели на главу четврту — Продужење родитељског права (члан 72—74), на главу пету — Лишење и враћање родитељског права (чланови 75—78) и на главу шесту — Давање дозволе за ступање у брак (чланови 79—86).

И ове области су биле обухваћене поменутиим правним правилима. Иначе лишење и продужење родитељског права у послератном периоду је регулисано позитивним законима, тј. у Савезном закону о односима родитеља и деце, односно у покрајинском Закону, под истим насловом.

Под III. регулисани су поступци за уређење имовинских односа и то у глави седмој — Расправљање заоставштине (чланови 87—131). У глави осмој — Одређивање накнаде за експроприсану имовину (чланови 132—140), у глави деветој — Уређење управљања и коришћења заједничке ствари (члан 141—147), у глави десетој — Деоба заједничких ствари и имовине (чланови 148—154), у глави једанаестој — Уређење међа (члан 155—163), а у глави дванаестој — Исправе (чланови 164—210), те коначно у глави тринаестој — Судски депозит (члан 211—224).

Поступак за расправљање заоставштине је било обухваћено правним правилима — бившим Законом о судском ванпарничном поступку за Краљевину Југославију (параграфи 22. до 143), међутим та правила након доношења Закона о наслеђивању ФНРЈ („Службени лист ФНРЈ” бр. 20. од 11. 5. 1955), односно Покрајинског Закона о наслеђивању („Службени лист САПВ” 8/75) нису више примењена.

Одређивање накнаде за експроприсану имовину није било регулисано правним правилима, него Законом о експропријацији. Материја обухваћена у глави деветој — Уређење управљања и коришћења заједничке ствари — је била регулисана у параграфу 266 бившег Закона о судском ванпарничном поступку, а деоба заједничких ствари и имовине у параграфима 267 до 274. Уређење међа такође је било регулисано бившим Законом о ванпарничном поступку у параграфима 275—283 — која правна правила су коригирана судском праксом (на пример у погледу вредности међашке површине). Глава дванаеста обухвата материју која је била регулисана у бившем Закону о судском ванпарничном поступку у параграфима 284—305 односно 240 до 262. Судски депозит односно депозит регулисан је правним правилима параграфа 957 до 970 АГЗ, параграфима 569 до 581 СГЗ, односно судским пословником САПВ (привремени депозити, и редовни судски депозити).

Трећи део Републичког Закона обухвата прелазне и завршне одредбе.

Ова систематска компарација је учињена из разлога да се види да је материја која је регулисана Законом о ванпарничном поступку СР Србије, добрим делом била регулисана и правним правилима. То значи да је једна одређена систематизација живела, стечена је и одређена пракса у примени правних правила. Законодавац СР Србије изгледа полази од тога да сте-

чена пракса, искуство и традиција треба да утичу на формирање нових прописа — мислећи наравно на добра решења из ранијих прописа, правних правила.

Према томе законодавац Србије је ишао за такозваним „свеобухватним” регулисањем ванпарничног поступка — мада оваква концепција не може бити апсолутна јер онда би се радило о закону који би био необично гломазан и чија практична примена не би била довољно ефикасна.

Сматрамо да концепцијски овакав прилаз одговара и потребама Војводине, а и потребама да се ово правно подручје регулише хармонично на целој територији СР Србије. Ако прихватамо овакву концепцију онда се можемо у начелу сложити са аргументацијом да оно што је заживело и показало се успешним решењем, те ако се такво решење уклапа у наш систем, онда нема разлога да се такво искуство не користи.

Према томе сматрам да треба прихватити у начелу концепцију србијанског закона и надаље да код израде будућег закона Војводине треба поћи од већ донетог републичког Закона о ванпарничном поступку.

Управо ради избегавања непотребне парцијализације свакако би требало уклопити у будући покрајински Закон опште одредбе Закона о ванпарничном поступку Србије (члан 1—30).

Може се поставити питање да ли је Законом о ванпарничном поступку СР Србије обухваћена сва материја, која треба да буде предмет регулисања? На ово питање није лако дати одговор јер ни у теорији није сасвим јасно дефинисано шта је ванпарнични поступак, односно шта спада у ванпарнични, а шта у парнични поступак. Ванпарнични поступак се најчешће дефинира негативно, тј. то је онај поступак који није парнични. Понекад се овај поступак назива и неспорним поступком. У вези разграничења ванпарничног и парничног поступка постоји неколико теорија на пример теорија спора, која је веома утицала на развој ванпарничног процесног права, затим теорија странака по којој у парничном поступку субјекти у поступку су две странке, са супротним интересима, док у ванпарничном поступку учествују лица чији су интереси паралелни, односно бар се не искључују. Наравно постоје још и друге теорије, али вероватно ове две споменуте су највише распрострањене и прихваћене. С обзиром на тешкоће у теоретском разграничењу практично је најбоље да законодавац у позитивном пропису, Закону о ванпарничном поступку реши питање које материје треба да буду обухваћене, полазећи од правног континуитета у примени, од становишта судске праксе и од решења која су била прихваћена у досадашњој пракси па су се показала добрим и ефикасним.

Пошто је питање дозволе за ступање у брак регулисано републичким законом, не налазимо никакав аргуменат за то да се ово питање не регулише и у покрајинском закону о ванпарничном поступку.

Такође би било целисходно да се поступак о наследним стварима регулише у Закону о ванпарничном поступку, без обзира што је ова материја у послератним позитивним законима регулисана у Закону о наслеђивању заједно са материјално-правним одредбама.

Наиме поступак у наследним стварима добрим делом уклапа се у концепцију јединственог закона о ванпарничном поступку.

Са друге стране земљишно-књижни поступак — мада је ванпарнични поступак — је толико специфичан да заслужује засебно регулисање, поготово ако имамо у виду и евентуалну реформу земљишних књига која је већ набачена као актуелна тема.

Нема сумње да поступак оверавања рукописа потписа и преписа поступак амортизације исправа спадају у материју ванпарничног поступка — дакле треба да се нађу у новом Закону — док код утврђивања накнаде за експроприсану имовину могли би се пронаћи неки аргументи да се овај поступак регулише као парнични поступак. Међутим, имајући у виду досадашњу успешну праксу општинских судова односно судија на ванпарничном оделењу у решавању накнаде за експроприсану имовину у ванпарничном поступку, сматрам да су далеко јачи аргументи да се ова материја регулише у ванпарничном поступку а у интересу бржег и једноставнијег решавања ових предмета који се иначе сматрају хитнима. Не треба заборавити да се предмети овакве врсте концентришу само код судије ванпарничара, који на овај начин уз потребно залагање може стећи одговарајућу праксу и умешност у раду — што значи да реално постоји могућност за брже решавање, а са друге стране једноставније је и усмеравање судске праксе, уколико овакве предмете у једном суду ради један или два референта. Насупрот оваквом, одомаћеном решењу по нашој оцени не би било целисходно да се овакви предмети сматрају парничним предметима, јер самим тим необично би се повећао број референата који обрађују предмете, те врсте, па би настале тешкоће код усклађења судске праксе, код јединственог поступања, у брзини поступка итд.

Дакле поступак утврђивања накнаде за експроприсану имовину има своје место у Закону о ванпарничном поступку. Евентуално неки проблеми који се јављају у овом поступку, а нису директно везани за накнаду за експроприсану имовину као на пример накнада штете, нарочито ако је та штета спорна, требали би бити решени упућивањем на парницу од стране ванпарничног суда, тј. да се тај проблем реши у парници као спорно питање, а које није директно везано за утврђивање накнаде за експроприсану имовину.

Прилично је осетљиво питање да ли дозволити ревизију и у којој мери.

Регулацички Закон у чл. 27. ово питање регулише на следећи начин:

„У поступку у коме се одлучује о статусним стварима и о ванпарничним стварима које се односе на станарско право против правоснажног решења другостепеног суда, ревизија је дозвољена, ако овим или другим законом није другачије одређено.

У поступку у коме се одлучује о имовинско-правним стварима ревизија је дозвољена под условом, под којим се по Закону о парничном поступку може изјавити ревизија у имовинско-правним споровима, ако овим или другим законом није другачије одређено”.

Ванпарнични поступак у стамбеним стварима није регулисан у посебној глави у републичком Закону о ванпарничном поступку. Међутим Уводни део — Опште одредбе ЗОВП СР Србије у чл. 11. ст. 4. у чл. 17. ст. 2. и у већ споменутом чл. 27. ст. 1. говори о стамбеним стварима односно станарском праву у смислу да у одређеним случајевима има места ванпарничном поступку, да се одлука увек доноси на основу расправе на роцишту, да у оваквим стварима суд одлучује у већу, односно да је ревизија дозвољена.

Јасно је шта се има подразумевати под појмом станарско право, а које стамбене ствари спадају у ванпарнични поступак то произилази из других прописа (Закон о стамбеним односима), па због тога није неопходно да се посебно таксативно наводе оне стамбене ствари у којима има места у ванпарничном поступку.

Шта улази у статусне ствари Закон Србије то не дефинише. Статусним ванпарничним поступцима по теорији сматрају се они у којима се решавају нека питања личног стања, тј. статуса правних субјеката. Разликујемо статусне поступке који се тичу физичких лица и оне који се односе на правна лица. Уређење статусних поступака који се тичу физичких лица су у законодавној надлежности република односно аутономних покрајина. Користећи се овом могућношћу можемо констатовати да републички закон обухвата уређење статусних поступака који су везани за физичке особе. Ако би се прихватила концепција из чл. 27. ЗОВП СР Србије то би значило да је ревизија у свим статусним стварима који се тичу физичких лица увек дозвољена, сем ако одредбама овог Закона или неког другог закона није искључена. Тако на пример давање дозволе за ступање у брак сигурно спада у статусне ствари, међутим у чл. 86. републичког Закона је наведено да против правоснажног решења другостепеног суда донесеног у овом поступку ревизија није дозвољена.

Начелна могућност увођења ревизије може бити дискутабилна. Наиме или се ревизија може дозволити у оквирима и могућностима које даје Закон о парничном поступку или пак с обзиром да се ради о ванпарничном поступку као интегралном закону, ЗПП не би везао руке покрајинском законодавцу. Ако се има у виду и прихвата одредба чл. 30. тач. 2. републичког закона Србије која гласи: „У ванпарничном поступку сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку, ако

овим или другим законом није другачије одређено” — онда се питање ревизије концепцијски слично може решити у војвођанском закону, међутим правно-политички и одређени практични разлози оправдавали би мишљење да би ревизију требало дозволити само изузетно и то евентуално у случајевима који су везани за стицање и губитак станарског права и права коришћења стана (као права *sui generis*). У свим осталим случајевима из наведених разлога ревизију не би требало дозволити, јер у суштини трећестепени поступак успоравао би решавање у већој мери, него што би поступак добио са увођењем трећестепене контроле. Дакле принцип брзог и ефикасног решавања преферира ограничену могућност увођења ревизије у ванпарничном поступку.

Што се тиче питања ревизије можемо још навести решење Закона о ванпарничном поступку Македоније по којем ревизија се може изјавити кад то закон одређује (чл. 33. ст. 2), а кад у закону нема посебних прописа, треба сходно примењивати одредбе Савезног закона о парничном поступку.

И концепцијски и конкретно решавање питања сношења трошкова у ЗОВП СР Србије је веома прихватљиво у чл. 28. као начелна одредба од чега има и одступања која су оправдана као на пример у чл. 139. цитираног Закона.

Ово је био кратак покушај концепцијског приказа Закона о ванпарничном поступку СР Србије и у вези тога су дате неке идеје или примедбе из аспекта доношења будућег Закона Војводине о ванпарничном поступку. Због ограничености простора и због постављеног задатка није било могућности да се детаљније и садржински коментарише Закон о ванпарничном поступку СР Србије.

ПРАВНА ПРАКСА

ГРАБАНСКО ПРАВО

Будућа штета

Да би постојала имовинска штета, потребно је да на страни оштећеног настане умањење имовине, да постоји штетна радња, кривица штетника, узрочна веза између радње и последице. Штета постоји само ако постоје сви наведени елементи кумулативно.

Из образложења:

Основано жалба истиче да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је обавезао туженог да тужиљи исплати износ од 36.000,00 динара, на име изгубљене зараде. Из побитане пресуде се види да је првостепени суд пошао од предпоставке да би тужила, која је у време штетног догађаја била апсолвент на Медицинском факултету у Новом Саду, и испите успешно полагала, сигурно завршила студије на време, и једну годину стажирала у болници у Новом Саду, уз месечну накнаду од 3.000,00 динара — погрешно сматрајући да ово за тужиљу представља изгубљену добит. Ради се о томе, да би тужила претрпела овај вид штете тек у будућности, када заврши студије и када обави обавезни стаж у болници, у трајању од 1 године. Ово је будућа штета, за коју је у конкретном случају неизвесно да ли ће уопште настати. Да би постојала имовинска штета, потребно је да на страни оштећеног настане умањење имовине, да постоји штетна радња, кривица штетника, узрочна веза између радње и последице. Штета постоји само ако постоје сви

наведени елементи кумулативно. У конкретном случају, умањење имовине на страни тужиље по овом основу не постоји, и није извесно да ли ће наступити, па је суд, уважавајући жалбу туженог, преиначио првостепену пресуду.

(Виши суд у Новом Саду, пресуда посл. бр. Гж-2342/82 од 29. IX 1982)

Накнада штете за повређену част, углед и достојанство

Осуда у кривичном поступку не може бити једина сатисфакција за оштећеног, већ му припада посебна новчана накнада, сразмерна интензитету душевних патњи и значају повређеног добра.

Из образложења:

Према чл. 200. Закона о облигационим односима за претрпљене повреде угледа и части, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова у овом случају душевних патњи, досудити правичну накнаду, водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме та накнада служи, према ставу 2. истог члана.

У конкретном случају, нема сумње, да је нанета увреда повредила лично добро тужиље, у тој мери да је због душевног бола и депресивног стања, морала бити лечена. Да овакво лечење није предузето, тужилин поремећај у сфери психичког стања, с обзиром на њену спе-

цифичну личност, трајало би знатно дуже, како тврди неуропсихијатар. Штета се код тужиље огледа у субјективном трпљењу срамоте, због нанете увреде. Повређена јој је част и углед, што је проузроковало душевни шок, таквог интензитета и трајања да заслужује посебну новчану накнаду. Увреда је изузетно тешка, с обзиром на дугогодишњи брак тужиље, а имала је за последицу и болничко лечење на нервном одељењу. У оваквом случају, осуда тужене у кривичном поступку не може бити једина сатисфакција тужињи. Износ од 10.000,00 динара, као материјална накнада за повређено материјално добро, и по мишљењу овог суда, примерно је изречен.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пос. бр. Гж-2644/82 од 20. X 1982)

Уговор о закупу пољопривредног земљишта мора бити сачињен у писменој форми

Из образложења:

Имајући у виду утврђене чињенице и изричите одредбе чл. 41 Закона о искоришћавању пољопривредног земљишта САПВ одређено је да уговор о закупу мора бити сачињен у писменом облику и да је забрањено давање или узимање у закуп пољопривредног земљишта без уговора у писменом облику. Тужилац овакав уговор не поседује, и није легитимисан да од туженог, као корисника експропријације, тражи овај износ накнаде штете.

(Виши суд у Новом Саду, пресуда Гж-2571/82 од 13. X 1982)

Кумулирање узрока инвалидности и одговорности

Из образложења:

Нема противречности у томе што је вештак нашао да телесно оштећење тужиоца износи 15% а инвалидска комисија да је повреда о којој је реч са 50% допринела да код тужиоца дође до инвалидности

I категорије, јер је овде реч о свим различитим појмовима. Сем тога, за одлуку суда и није од пресудног значаја сам проценат телесног оштећења који је вештак утврдио, већ у чему се то телесно оштећење испољава.

Није прихватљив ни став тужиоца изражен у ревизији, као и током досадашњег поступка, да је искључиви узрок проглашења тужиоца инвалидом I категорије повреда о којој је овде реч, јер из података у списима следи да је тужиочева инвалидност I категорије последица више узрока, односно повреде са 50% и болести која је раније постојала са 50%, док би сваки од ових узрока понаособ имао за последицу само инвалидност III категорије.

У таквој ситуацији, и по мишљењу овог суда, није било основа да се тужиоцу досуди целокупна разлика између пензије коју је сада примио и личног дохотка који би примио, да је у радном односу.

(Врховни суд Војводине, рев. 572/82 од 17. IX 1982)

Одговорност за штету од опасне ствари

Ако опасна ствар није власнику одузета на противправан начин, не може се искључити његова одговорност.

Из образложења:

Тужени је власник моторбицикла, дакле опасне ствари, и као такав је одговоран за насталу штету на возилу тужиоца. Према одредбама Закона о облигационим односима за штету од опасне ствари одговара њен ималац. Туженом ова опасна ствар није одузета на противправан начин да би се могла искључити његова одговорност. Он је своје возило поверио Г. Ј. Тачно је да уместо имаоца ствари, исто као он, одговара лице коме је ималац поверио ствар да се њоме служи. Тужилац је своју тужбу усмерио на туженог као власника и он је дужан да накнади штету која је на-

стала, али ће имати право да путем регреса у односу на Г. Ј. тражи повраћај овог износа. Нема места ослобађању од објективне одговорности туженог из чл. 177 ст. 2, јер

Г. Ј. није треће лице, а према ставу 5 истог члана.

(Виши суд у Новом Саду, пресуда посл. бр. Гж. 2302/82 од 29. IX 1982)

**Приредио
Мирослав Здјелар**

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 25. фебруара 1983. године, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника и секретара Управног одбора о раду између две седнице.

2) Управни одбор прихватио је завршни рачун Адвокатске коморе Војводине за 1982. годину и исти упућује Скупштини Адвокатске коморе Војводине на одобрење.

3) Управни одбор одлучио је да у раду XXX конгреса Међународне уније адвоката, који се одржава од 3—9. јула 1983. године у Луксембургу, учествује Милан Миковић, адвокат из Панчева, председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине.

4) Управни одбор Адвокатске коморе Војводине и радна заједница администрације Адвокатске коморе Војводине, на основу члана 9, 10. и 11. Правилника о радним односима, донели су одлуку о расписивању огласа за пријем једног радника на неодређено време за обављање послова и радних задатака шефа рачуноводства, јер је ово радно место од 6. фебруара 1983. године упражњено услед смрти Гавриловић Игњата.

5) Управни одбор именовао је чланове свих комисија и то:

Комисија за статутарна и нормативна акта

(председник Рончевић Стеван)

чланови: *Бељански Слободан*, адвокат Нови Сад
Шећеров Миомир, адвокат Нови Сад
Вукајловић Бошко, адвокат Рума
Кујунџић Јаков, адвокат Суботица
Антић Слободан, адвокат Стара Пазова

Комисија за прописе и правну праксу

(председник др Никола Вргић)

чланови: *Чешиљевић Момчило*, адвокат Србобран
Маркићевић др Александар, адвокат Нови Сад
Секел Јован, адвокат Зрењанин
Пекановић Стипан, адвокат Сомбор

Комисија за праћење примене Друштвеног договора
(председник Вучевић Зоран)

чланови: *Кнежевић Слободан*, адвокат Нови Сад
Весковић Живко, адвокат Сремска Митровица
Бачић Слободан, адвокат Панчево
Борјановић Мирко, адвокат Нови Сад

Комисија за примену тарифе
(председник Бошњак Бура)

чланови: *Попадић мр Војислав*, адвокат Нови Сад
Добросављевић Милан, адвокат Нови Сад
Галечић Александар, адвокат Бачка Паланка
Дулић Руђа, адвокат Сүботица

Комисија за библиотеку
(председник Секулић Марија)

чланови: *Шећеров Урош*, адвокат Нови Сад
Лаковић Милорад, адвокат Нови Сад
Маћедонић Иван, адвокат Бечеј
Конц Иштван, адвокат Кањижа

Комисија за удруживање рада у адвокатури
(председник Грчки Александар)

чланови: *Хацић Лазар*, адвокат Нови Сад
Козомора Милан, адвокат Нови Сад
Нинков Велимир, адвокат Врбас
Лападат Ливијус, адвокат Зрењанин
Здјелар Мирослав, адвокат Нови Сад

Комисија за сарадњу са СИЗ-ом пензијског и инвалидског осигурања
(председник Сава Савић)

чланови: *Др Тошо Ишпановић*, адвокат Сүботица
Тодоровић Радивој, адвокат Нови Сад
Марић Јованка, адвокат Нови Сад
Мајсторовић Бранислав, адвокат Рүма
Надлачки Бура, адвокат Сомбор

Комисија за доделу одликовања повеља и плакета
(председник Будишин Душан)

чланови: *Арсић Вјекослав*, адвокат Нови Сад
Томин Боривој, адвокат Нови Сад
Стројић Сима, адвокат Ковачица
Фараго Марк, адвокат Сүботица

Комисија за међународне везе
(председник др Лошонц Аурел)

чланови: *Варади др Јожеф*, адвокат Зрењанин
Николић Коста, адвокат Зрењанин
Ботић-Ракић Бранислава, адвокат Нови Сад
Шалаи Тибор, адвокат Чантавир

Комисија за идеолошко-политички рад
(председник *Фодор Тибор*)

чланови: *Душан Милић*, адвокат Нови Сад
Пољачки Димитрије, адвокат Нови Сад
Букановић Василије, адвокат Кула
Кецојевић Драгутин, адвокат Нови Сад
Јаковљевић Бранислав, адвокат Панчево

6) Решењем број 328/82. уписује се у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Антић Живка, са седиштем адвокатске канцеларије у Бачкој Паланци, ЈНА бр. 40, а са даном 1. март 1983. године.

7) Решењем број 21/83. уписује се у Именик адвоката Ристић Анђелија, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Максима Горког бр. 50, а са даном 1. март 1983. године.

8) Решењем број 61/83. уписује се у Именик адвоката Драгојевић Љиљана, са седиштем адвокатске канцеларије у Старој Пазови, ул. ЈНА бр. 26, а са даном 25. фебруара 1983. године.

9) Решењем број 66/83. уписује се у Именик адвоката Славковић Едит, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Венац Степе Степановића бр. 15, а са даном 25. фебруар 1983. године.

10) Решењем број 57/83. уписује се у Именик адвокатских приправника Миленковић Зоран, са адвокатско-приправничком вежбом код Вељка Комленовића, адвоката у Новом Саду. Адвокатско-приправничка вежба тече од 25. фебруара 1983. године.

11) Решењем број 67/83. уписује се у Именик адвокатских приправника Углешић Марија, са адвокатско-приправничком вежбом код Бабић Данила, адвоката у Зрењанину. Адвокатско-приправничка вежба тече од 25. фебруара 1983. године.

12) Решењем број 72/83. наложено је књиговодству Адвокатске коморе Војводине да изврши обрачун посмртнине иза преминулог Еремић Саве, адвоката у пензији из Новог Бечеја, који је умро 11. јануара 1983. године и посмртнину исплати удовици преминулог Еремић Стелуци, из Новог Бечеја, Ул. ЈНА, бр. 2/Б.

13) Решењем број 82/83. брише се из Именика адвокатских приправника Драгојевић Љиљана, адвокатски приправник из Руме, са адвокатско-приправничком вежбом код Јовановић Б. Михајла, адвоката у Руми, а са даном 25. фебруар 1983. године, јер је уписана у Именик адвоката.

14) Решењем број 83/83. брише се из Именика адвокатских приправника Славковић Едит, рођена Арчон, са адвокатско-приправничком веж-

бом код Арчон Славка, адвоката у Сомбору, са даном 25. фебруар 1983. године, јер је уписана у Именик адвоката.

15) Решењем број 58/83. брише се из Именика адвоката Степанов Миливој, адвокат из Новог Сада, са даном 31. I 1983. године, због заснивања радног односа. За преузимаоца одређен је Козомора Милан, адвокат из Новог Сада.

16) Решењем број 63/83. брише се из Именика адвоката Рађеновић Љубинка, адвокат из Панчева, са даном 3. фебруар 1983. године због пресељења седишта своје адвокатске канцеларије на територију друге коморе.

17) Решењем број 71/83. брише се из Именика адвоката са даном 28. фебруар 1983. године Каназир Милан, адвокат у Жабљу, због пензионисања. За преузимаоца адвокатске канцеларије Каназир Милана одређен је Гарабандић Борбе, адвокат из Жабља, Маршала Тита 65.

18) Управни одбор задужио је администрацију Адвокатске коморе Војводине да свим члановима адвокатима достави уплатнице ради уплате првог квартала чланарине и претплате на „Гласник“, те пет смртних случајева.

19) Управни одбор задужио је администрацију Адвокатске коморе Војводине да пошаље уплатнице свим члановима Посмртног фонда ради уплате дуга.

20) Управни одбор узео је на знање да је администрација Адвокатске коморе Војводине сачинила посебни део годишњег извештаја о раду за период од 3. XII 1981. године до 31. XII 1982. године. Управни одбор позива председнике свих комисија да до следеће седнице доставе администрацији Адвокатске коморе Војводине писмене извештаје о раду својих комисија у 1982. години.

*Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине*

Уређивачки савет:

Председник:

Никола Вујашковић

судија Врховног суда Војводине

Светозар Дракулић, заменик јавног правобраниоца Војводине, *Антоније Борић*, саветник покрајинског секретара за правосудје и општу управу, *Никола Јеловац*, адвокат у Сомбору, *Васа Калишки*, адвокат у Панчеву, *Жива Коњевић*, шеф Службе за скупштинске послове Привредне коморе Војводине, *Војислав Маринков*, адвокат у Вршцу, *др Љубиша Милошевић*, редовни професор Правног факултета у Н. Саду, *Душан Мићић*, секретар Покрајинског друштвеног правобраниоца самоуправљања, *Светозар Николић*, судија Врховног суда Војводине, *Милан Рапајић*, адвокат у Новом Саду, *Војислав Рашовић*, адвокат у Сремској Митровици, *Ласло Цабафи*, адвокат у Зрењанину, *др Петар Шарчевић*, доцент Правног факултета на Ријечи, *Душан Шипка*, стручно-политички сарадник у Покрајинској конференцији ССРН Војводине

Уређивачки одбор:

Главни и одговорни уредник

Сава Савић

адвокат у Новом Саду

Борђе Вебер, адвокат у Новом Саду, *Светозар Добросављевић*, судија Општинског суда у Новом Саду, *Мирослав Здјелар*, адвокат у Новом Саду, *Живко Киселички*, судија Вишег суда у Новом Саду

Технички уредник:

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/І. — Телефон: 29-459. Годишња претплата 600.— дин. Претплата за иностранство 48 долара. Цена једног броја 60.— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Ручкописи се не враћају.

У издавању часописа учествује и Самоуправна интересна заједница за научни рад Војводине

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 418—18 од 23. маја 1973. године, *Гласник* је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

РО Штампарија „Будућност”, Шумадијска 12, Нови Сад

